

REGION MIDTJYLLAND

Miljøvurdering af Forslag til Råstofplan 2020

APRIL 2020

FOTO © HELENE D. CLAUSEN

Udgiver	Region Midtjylland Skottenborg 26 8800 Viborg
Henvendelse vedrørende Miljøvurdering	Mail direkte til raastoffer@ru.rm.dk eller ring på 78411 999 Læs mere: www.raastofplan2020.rm.dk
Konsulenter	Orbicon WSP A/S Jens Juuls Vej 16 8260 Viby J
Udgivelsesår	April 2020
Afdeling	Regional Udvikling, Kontoret for Klima, Ressourcer og Grøn Omstilling
Forside billede	Landskab på Nordfur. ©Helene D. Clausen
Sidetal	46

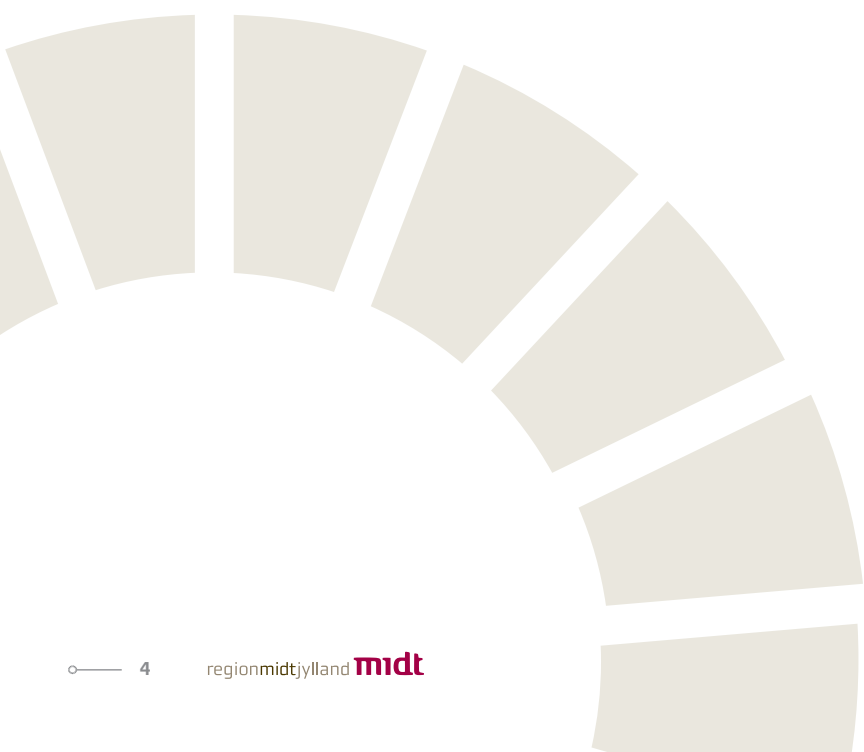
INDHOLD

1. IKKE TEKNISK RESUMÉ	5
2. INDLEDNING	6
3. LOVGRUNDLAG	7
3.1 Hvordan miljøvurderingen er foretaget	9
3.2 Høring af berørte myndigheder og offentligheden	10
4. FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING	11
5. OVERORDNEDE MILJØHENSYN	13
6. MILJØVURDERING, HERUNDER MILJØSTATUS OG EKSISTERENDE MILJØPROBLEMER	14
6.1 International naturbeskyttelse – Natura 2000	15
6.2 Natur og biodiversitet	19
6.3 Landskab, geologi og kulturarv	26
6.4 Vand	31
6.5 Trafik og infrastruktur	32
6.6 Befolkning og sundhed	33
6.7 Klima og affald	34
6.8 Yderligere justering af råstofgrave- og råstofinteresseområder	36
7. FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER	37
8. KUMULATIVE EFFEKTER	38
9. ALTERNATIVER, HERUNDER REFERENCESCENARIET	40
10. OVERVÅGNING	42
11. EVENTUELLE MANGLER	43
12. KONKLUSION	44

BILAG:

1. Skema med råstofgrave- og interesseområder, der medtages i Forslag til Råstofplan 2020
2. Skema med råstofgraveområder, der ikke medtages i Forslag til Råstofplan 2020
3. Supplerende Natura 2000-vurdering

Ovennævnte bilag samt 25 miljørapporter for 37 konkrete forslag til råstofgraveområder kan ses på regionens hjemmeside, www.raastofplan2020.rm.dk

1. IKKE TEKNISK RESUMÉ

Region Midtjylland skal i forbindelse med revision af Råstofplan 2016 miljøvurdere Råstofplan 2020's indvirkning på miljøet. Dette er en lovpligtig opgave ifølge miljøvurderingsloven. Miljøvurderingsloven sikrer, at der udarbejdes en miljøvurdering til planforslaget, at offentligheden og relevante myndigheder høres, og at de synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med de forudgående høringer, er indgået i beslutningsprocessen.

Der er forslag om at udlægge 37 nye råstofgraveområder eller udvidelser af eksisterende råstofgraveområder i Region Midtjylland. For hvert af disse områder er der udarbejdet en miljørapport, hvor de foreliggende natur-, miljø- og planmæssige forhold i områderne er beskrevet og vurderet. Miljørapporterne for de enkelte nye fremtidige råstofgraveområder kan ses på Region Midtjyllands hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk. Der er udarbejdet i alt 25 miljørapporter, idet nogle af miljørapporterne dækker flere råstofgraveområder.

Der er endvidere udarbejdet en hvidbog, hvor høringssvar fra idé- og debatfasen er samlet og regionens bemærkninger til høringssvarene er indarbejdet. Det fremgår af hvidbogen hvilke foreslåede råstofgraveområder, der ikke er medtaget i råstofplanen samt begrundelserne herfor. Hvidbogen ses på regionens hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk

Efter idé- og debatfasen har Region Midtjylland afholdt møder med regionens kommuner og har foretaget en afvejning efter råstoflovens § 3 for de enkelte råstofgrave- og råstofinteresseområder. På den baggrund har regionen gennemgået alle forslag til nye råstofgrave- og råstofinteresseområder og har udvalgt og afgrænset de områder, der foreslås medtaget i Forslag til Råstofplan 2020.

Begrundelsen for, at et foreslået råstofgraveområde ikke er medtaget i Forslag til Råstofplan 2020 kan f.eks. være væsentlige miljøkonflikter, at der vurderes at være ressourcer nok i området, eller på grund af manglende eller udokumenteret råstofkvalitet.

Begrundelsen fremgår af skemaerne med oversigt over valgte og fravalgte råstofgraveområder, som kan ses i bilag 1 og 2 samt på regionens hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk.

For alle råstofgraveområder, der er medtaget i Forslag til Råstofplan 2020, er det i miljørapporterne for de konkrete områder vurderet, at der ikke er væsentlige miljøkonflikter inden for områderne, der ikke kan forebygges eller afbødes ved regionens sagsbehandling og vilkårsstilelse i forbindelse med en konkret råstofansøgning.

Råstofplanen omfatter for visse råstofgraveområder forudsætninger, der skal indgå i en fremtidig råstofgravetilladelse. Forudsætningerne er bl.a. en udmøntning af miljørapporterne og kan f.eks. have til formål at afbøde miljøkonflikter.

2. INDLEDNING

Denne miljøvurdering er udarbejdet i henhold til lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (miljøvurderingsloven) og i overensstemmelse med § 3 i lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer (råstofloven) med senere ændringer.

Miljøvurderingslovens formål er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integration af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer og ved tilladelse til projekter med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling. Loven sikrer, at der gennemføres en miljøvurdering af planer og programmer samt projekter, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Miljøvurderingsloven sikrer desuden, at offentligheden og relevante myndigheder høres, og at det dokumenteres, at de synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med høringerne, er indgået i beslutningsprocessen.

Råstoflovens formål er bl.a. at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i lovens § 3.

Miljøvurderingen af Råstofplan 2020 er afgrænset til de ændringer, der er i forhold til Råstofplan 2016, og som er vurderet væsentligt miljømæssigt. Afgrænsningen af planændringer og miljøparametre for miljøvurderingen er dels sket i en intern proces i regionen og dels gennem høring af berørte myndigheder i henhold til miljøvurderingslovens § 32, stk. 1, pkt. 2.

• Vestbirk Grusgrav i Horsens Kommune. Foto ©Nicholas Bell

3. LOVGRUNDLAG

Miljøvurderingslovens § 8 indebærer, at offentlige myndigheder skal foretage en miljøvurdering af planer, der fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af lovens bilag 1 eller 2.

Råstofplanen fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser for følgende projekter på lovens bilag 1 og 2:

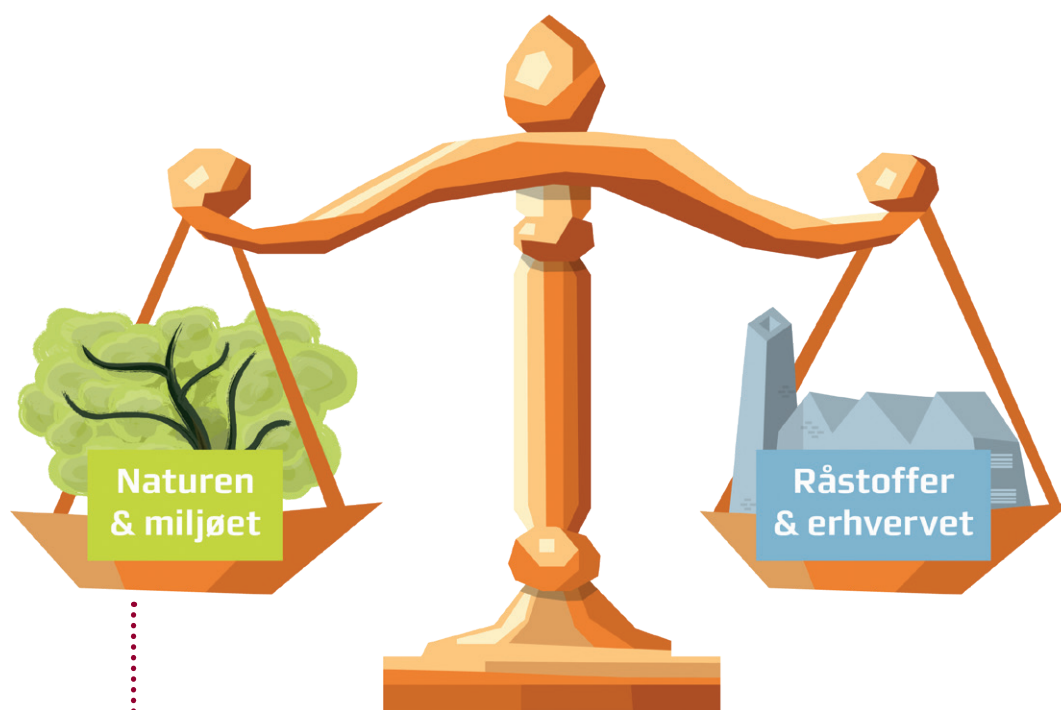
Bilag 1, pkt. 19 og 20:

- Råstofindvinding fra åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 hektar, eller tørvegravning på et areal over 150 hektar.
- Råstofindvinding fra åbne brud med en samlet indvindingsperiode på mere end 10 år med undtagelse af indvinding indenfor de i en endeligt vedtaget råstofplan udpegede graveområder.

Bilag 2, pkt. 2 a):

- Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).

Råstoflovens § 3 indebærer, at der ved udlægning af råstofgraveområder, råstofgravetilladelser mm. ikke alene skal lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet, men at der også skal lægges vægt på hhv. erhvervsmæssige hensyn og planmæssige interesser, herunder miljø- og naturbeskyttelse – se figur nedenfor.

Figur 9. Illustration af Råstoflovens § 3.

Råstofplanen fastlægger, hvor der i Region Midtjylland kan gives tilladelse til at indvinde naturgivne råstoffer – dvs. sand, grus, sten, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk. Det er Regionsrådet, der i henhold til § 5a i lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer (råstofloven) udarbejder råstofplanen og dermed fastlægger de overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

Råstofplaner er som udgangspunkt omfattet af miljøvurderingslovens krav om miljøvurdering, medmindre der er tale om ubetydelige ændringer af den eksisterende plan. Ved mindre ændringer skal der dog foretages en screening med henblik på at undersøge, om ændringen må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet – og om ændringen dermed skal miljøvurderes.

Da det er vurderet, at råstofplanen er omfattet af lovens krav om miljøvurdering, er det nærmere indhold af miljørapporterne for de foreslåede råstofgraveområder fastlagt – denne fase kaldes for afgrænsning. I afgrænsningsfasen er berørte myndigheder hørt med hensyn til særlige forhold, der bør inddrages i miljøvurderingen. Ligeledes er berørte myndigheder hørt om afgrænsning af nærværende overordnede miljørapport.

Se afgrænsningsudtalelsen for den overordnede miljørapport samt screenings- og afgrænsningsnotatet bagerst i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

Efter afgrænsningsfasen er der udarbejdet miljørapporter for alle de foreslåede råstofgraveområder, og der er foretaget en egentlig miljøvurdering af planens indvirkning på omgivelserne i de foreslåede råstofgraveområder og miljøet i øvrigt. Grundlaget for miljøvurderingen af råstofplan 2020 er således 25 miljørapporter, der dækker miljøvurderingen af de 37 nye eller udvidede råstofgraveområder eller råstofinteresseområder. Enkelte områder, der i Råstofplan 2016 var udlagt som råstofgraveområder, foreslås ændret til råstofinteresseområder. Det drejer sig om områder på Fur i Skive Kommune.

De eksisterende råstofgraveområder og råstofinteresseområder, der indgik i Råstofplan 2016, og som videreføres i Råstofplan 2020, er tidligere miljøvurderet som del af miljøvurderingen af de tidligere råstofplaner.

Region Midtjylland har som led i miljøvurderingen foretaget en opdatering af Natura 2000-vurderingen for de eksisterende råstofgrave- og interesseområder, idet Miljøstyrelsen har foretaget ændringer i afgrænsning og udpegningsgrundlag for flere Natura 2000-områder i 2018. Derudover vurderes de tidligere miljøvurderinger fortsat at være dækkende.

3.1 HVORDAN MILJØVURDERINGEN ER FORETAGET

På et overordnet niveau er der foretaget en miljøvurdering af Råstofplan 2020, hvor råstofplans konsekvenser for miljøet i Region Midtjylland er belyst og vurderet.

Der er i Råstofplan 2020 forslag om at udlægge 37 nye råstofgraveområder eller udvidelser af eksisterende råstofgraveområder i Region Midtjylland. For hvert af disse områder er der udarbejdet en detaljeret miljørapport, hvor de foreliggende natur-, miljø- og planmæssige forhold i områderne er beskrevet og vurderet. For råstofgraveområder, der ligger tæt ved hinanden, er miljøvurderingen samlet i én miljørapport, således at der i alt foreligger 25 miljørapporter. Disse miljørapporter er vedlagt som bilag til den overordnede miljøvurdering af Råstofplan 2020.

Grundlaget for vurderingen af de nye råstofgraveområder har været et screenings- og afgrænsningsnotat, der indeholder alle miljøvurderingslovens miljøparametre (i henhold til lovens bilag 4). Screenings- og afgrænsningsnotatet er anvendt til at foretage selve afgrænsningen af de planændringer, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, og de miljøparametre, der potentielt kan blive påvirket.

For hvert enkelt råstofgraveområde og interesseområde er det således vurderet, om arealudlægget kan medføre påvirkning af de enkelte miljøparametre. For de miljøparametre, hvor screeningen tyder på en mulig væsentlig påvirkning, indgår den aktuelle miljøparamenter i afgrænsningen af miljørapportens indhold. Selve miljøpåvirkningen er derefter undersøgt og vurderet nærmere i miljøvurderingen af det pågældende råstofgrave- eller råstofinteresseområde. Resultatet fremgår af råstofgrave- eller råstofinteresseområdets miljørapport.

Hvis en påvirkning er vurderet som værende væsentlig og negativ for et givent miljøtema er det vurderet, om de negative konsekvenser kan afbødes eller kompenseres. Afbødende foranstaltninger kan være meget forskellige og omfatte alt fra ændring af planen til tekniske foranstaltninger, informationskampagner, vilkår i råstofgravetilladelsen m.v. For de væsentlige negative konsekvenser er der givet forslag til afbødende foranstaltninger i miljørapporterne.

Påvirkningen i visse områder har dog vist sig at være så væsentlig negativ, at disse områder er taget ud af planforslaget. Mulige råstofgraveområder kan desuden være udtaget som følge af afvejningen efter råstoflovens § 3. Disse områder er beskrevet i skemaet, der er vedlagt som bilag 2, herunder begrundelsen for, at de er taget ud af råstofplanen.

For de væsentlige negative påvirkninger skal der foretages en overvågning af miljøpåvirkningen. Overvågningen bygger i vidt omfang på eksisterende overvågningsprogrammer og metoder – se kapitel 10 "Overvågning".

For enkelte råstofgraveområder er der opstillet forudsætninger for, at et område er blevet udlagt. Forudsætningerne fremgår af råstofplanen. Disse forudsætninger er bindende og er en del af udpegningsgrundlaget for det pågældende areal. Forudsætningerne kan derfor ikke fraviges medmindre det godtgøres, at den eller de interessehensyn de skal tilgodese, ikke tilsidesættes.

3.2 HØRING AF BERØRTE MYNDIGHEDER OG OFFENTLIGHEDEN

I forbindelse med idé- og debatfasen og den indledende høring af berørte myndigheder samt høring om omfanget og detaljeringsgraden (afgrænsningen) af miljøvurderingen i medfør af miljøvurderingslovens § 32, stk. 1, pkt. 2, har Region Midtjylland hørt kommunerne inden for regionen, statslige myndigheder samt lodsejere i nærområdet.

Idé- og debatfasen med indkaldelse af ideer og forslag er forløbet i perioden fra 4. februar 2019 til 3. april 2019. Høring af berørte myndigheder over afgrænsningen af den overordnede miljørapport er sket i perioden 23. januar 2020 til 6. februar 2020. Høringen af berørte myndigheder for afgrænsningen af miljørapporten for de enkelte råstofgraveområder, der inddrages eller ændres i forbindelse med revision af råstofplanen, er ligeledes foretaget i januar-februar 2020.

Bemærkninger og kommentarer i forbindelse med høringen i idé- og debatfasen fremgår af Hvidbogen, der ligger på regionens hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk – under "Hørings-svar".

4. FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING

Råstofplanen må i henhold til råstoflovens § 5a stk. 3 ikke stride mod regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning, Natura 2000-planer efter miljømålsloven, eller mod regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning.

KOMMUNEPLANERNE I REGION MIDTJYLLAND

De relevante kommuneplanretningslinjer er inddraget i miljørapporterne for de råstofgrave-områder og råstofinteresseområder, der indgår i Forslag til Råstofplan 2020. Områderne er f.eks. vurderet i forhold til de relevante retningslinjer om natur- og miljømæssige forhold samt landskabelige og kulturhistoriske forhold i det åbne land, samt kommuneplanernes arealudlæg til andre formål såsom tekniske anlæg, vindmøller mv.

Kommunerne har modtaget den indledende screening- og afgrænsningsrapport i forbindelse med høringen af berørte myndigheder. Der har endvidere været holdt teknikermøder samt en løbende dialog med alle kommunerne. Kommunernes bemærkninger til de foreslåede råstofgraveområder og til Region Midtjyllands vurderinger af miljøpåvirkningernes væsentlighed fremgår bl.a. af hvidbogen.

VANDOMRÅDEPLANER

Statens vandområdeplaner er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø, idet de skal sikre renere vand i kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Vandområdeplanerne er et informationsredskab, der ikke i sig selv er bindende, idet bindingerne er udmøntet i bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer mv., herunder bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Vandområdeplanernes tilstandsvurderinger og målsætninger for vandområderne fremgår af Miljøstyrelsens MiljøGIS.

De gældende vandområdeplaner er for planperioden 2015-2021. Næste planperiode bliver 2021-2027. Der foreligger på nuværende tidspunkt en basisanalyse for næste planperiode, men udkast til de kommende vandområdeplaner er endnu ikke offentliggjort. Basisanalysen beskriver vandområdernes tilstand i dag og estimerer den forventede tilstand i 2027.

Tilstanden af de heri udpegede drikkevands- og grundvandsforekomster må ikke forringes, således heller ikke som følge af råstofindvinding. Indvinding af råstoffer må ligeledes ikke være til hinder for opfyldelse af vandområdeplanens målsætninger i tilknyttede vandløb, søer, kystvande og terrestriske økosystemer, som er direkte afhængige af en grundvandsforekomst.

Staten og kommunerne skal inden for deres respektive ressortområder gennemføre de i medfør af vandområdeplanerne vedtagne indsatsprogrammer, og foranstaltningerne skal være operationelle efter tre år. Afhængig af hvordan indsatsprogrammerne i praksis udmøntes, vil regionen eventuelt stille særlige vilkår i forbindelse med udstedelse af tilladelse til indvinding af råstoffer.

Som en central del af den danske drikkevandsbeskyttelse foretager staten kortlægning af grundvandet i medfør af vandforsyningsloven. Opgaven varetages af Miljøministeriet, som typisk en gang årligt fastlægger forskellige områdeudpegninger i en bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer, senest nr. 1153 af 18. november 2019.

Bekendtgørelsen fastlægger områder med drikkevandsinteresser (OD), områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD); indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for områder med særlige drikkevandsinteresser; følsomme indvindingsområder i forhold til henholdsvis nitrat og sprøjtemidler; indsatsområder inden for følsomme indvindingsområder samt boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). De til enhver tid gældende områdeudpegninger fremgår af Danmarks Miljøportal.

Områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse har højeste prioritet for sikring af tilstrækkeligt drikkevand og for grundvandsbeskyttelse. Følsomme indvindingsområder er udpeget inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse, hvor grundvandet er særligt følsomt over for forurening med nitrat og/eller sprøjtemidler.

Inden for de følsomme indvindingsområder er der udpeget indsatsområder, hvor der er vurderet at være behov for en særlig grundvandsbeskyttelse. Nogle kommuner definerer retningslinjer for kommunens udtalelse til regionen i forbindelse med regionens udarbejdelse af råstofgrave-tilladelser, og der vil derfor kunne blive stillet vilkår i tilladelsen som følger heraf.

Sorteringsanlæg i Vestbirk Grusgrav, Horsens Kommune. Foto: Nicholas Bell

5. OVERORDNEDE MILJØHENSYN

Ifølge miljøvurderingsloven skal miljøvurderingen omfatte vurderingen af planers og programmers sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv, og det indbyrdes forhold mellem samtlige disse faktorer.

Miljøvurderingsloven opererer således med en meget bred definition af miljøbegrebet. Af selve miljørapporten fremgår, hvordan miljøhensynene har haft indflydelse på udformningen af Forslag til Råstofplan 2020. Forud for udarbejdelsen af Forslag til Råstofplan 2016 er råstofgraveområdernes arealmæssige udbredelse revideret. Dette er sket på baggrund af den indledende miljøscreening og afgrænsning af miljørapportens indhold, på baggrund af drøftelser på møder med kommunerne, samt på baggrund af de høringsbidrag, der indgik i den indledende idé- og debatfase, der forløb i perioden 4. februar 2019 til 3. april 2019.

Hele processen er beskrevet på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk, hvor regionsrådets redegørelse for revisionen af Råstofplan 2016 og idé- og debatoplægget også kan ses.

Der er således i flere trin i processen foretaget en revision og tilpasning af de udlagte råstofgraveområder under hensyntagen til bl.a. miljøet, jf. miljøvurderingslovens brede miljøbegreb.

Region Midtjylland har i udarbejdelsen af Råstofplan 2020 foretaget en afvejning af de identificerede miljøpåvirkninger, som råstofplanen vurderes at kunne medføre, i forhold til de samfundsmæssige forsyningshensyn, som råstofplanen samtidig skal sikre. Det er regionens overordnede vurdering, at de miljømæssige påvirkninger, som er behandlet i miljørapporten, står i rimeligt forhold til den sikring af forsyningen med råstoffer, der er tilstræbt med Råstofplan 2020.

6. MILJØVURDERING, HERUNDER MILJØSTATUS OG EKSISTERENDE MILJØPROBLEMER

I overensstemmelse med bestemmelserne i miljøvurderingslovens bilag 4 skal der, inden råstofplanen gennemføres, foretages en beskrivelse af den nuværende miljøstatus, og dermed status inden de planlagte ændringer i råstofplanen implementeres. Statusbeskrivelsen omfatter en beskrivelse af såvel eksisterende miljøproblemer som eksisterende kvaliteter. Statusbeskrivelsen er referencerammen, som råstofplanen vurderes i forhold til, og er baggrund for beskrivelsen af referencescenariet (tidligere kaldet 0-alternativet). Referencescenariet beskriver miljøstatus og den sandsynlige udvikling, hvis Råstofplan 2016 videreføres uændret, og Råstofplan 2020 ikke gennemføres.

Miljøstatus og eksisterende forhold for de enkelte råstofgraveområder er beskrevet i miljørapporterne for disse. I disse er råstofgraveområdet beskrevet, herunder relevante lov- og planmæssige restriktioner og bindinger.

I miljøvurderingen af et nyt eller udvidet råstofgraveområde er der for hvert enkelt miljøtema konkrete kriterier, som påvirkningens væsentlighed er vurderet i forhold til. Kriterierne varierer alt efter miljøtemaets karakter. F.eks. er der for støjpåvirkning faste kriterier for, hvornår en påvirkning er væsentlig, i form af støjgrænseværdier. Overskridelse af støjgrænseværdier vil normalt blive vurderet som en væsentlig påvirkning, mens overholdelse af disse vurderes som mindre eller ikke-væsentlige.

For andre miljøtemaer foreligger der lovmæssige bindinger, f.eks. for beskyttet natur, sø- og åbeskyttelseslinje og fortidsmindebeskyttelseslinje. Hvis et råstofgraveområde er omfattet af sådanne restriktioner, kan der forekomme en væsentlig påvirkning, og miljøtemaet er derfor vurderet nærmere i miljørapporten for det pågældende område.

Derudover er der miljøtemaer, som udspringer af kommuneplanens retningslinjer, som f.eks. bevaringsværdige landskaber, kulturmiljøer og økologiske forbindelser. Disse udpegninger er ikke bindende, men udgør et administrationsgrundlag, som skal anvendes i den videre planlægning og ved konkrete afgørelser.

Der foretages altid en konkret vurdering, hvor graveområdets størrelse, beliggenhed og karakter vurderes i forhold til det relevante miljøtema og de lovmæssige bindinger, målsætninger og retningslinjer, der måtte gælde for dette.

Råstofplanens retningslinjer fastlægger de overordnede rammer for råstofindvindingen i regionen. Det fremgår af retningslinjerne, hvilke forhold regionsrådet vil lægge til grund for afgørelserne om tilladelse til råstofindvinding.

Det fremgår bl.a. af retningslinjerne, at der for enkelte af råstofgraveområderne er opstillet forudsætninger i råstofplanen. Råstofgravning kan i disse områder ikke iværksættes uden at de særlige hensyn, der er beskrevet i forudsætningerne, tilgodeses. F.eks. kan råstofgravning i et område kræve tilladelse fra andre myndigheder, eller der kan være forudsætninger om, at området efter endt råstofgravning ikke må bruges pesticider eller gødskes. Forudsætningerne

er bl.a. en udmøntning af miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Forudsætningerne kan også være forårsaget af ønsker fra kommunen som f.eks. grundvandsmyndighed.

Færdiggravede og efterbehandlede arealer er som udgangspunkt taget ud af planen i forbindelse med revisionen. Desuden er råstofgraveområder og råstofinteresseområder, eller dele af disse taget ud af planen, hvis de ikke længere er aktuelle. Dette kan f.eks. ske på grund af ringe råstofkvalitet og -mængde, beliggenhed, eller hvis der ikke er interesse for indvinding i området. Udtagning af arealer er som udgangspunkt sket i enighed med kommunerne og lodsejer/indvinder.

I forhold til Råstofplan 2016 er der således i alt taget 2.812 ha råstofgraveområder og 1.128 ha råstofinteresseområder ud af Forslag til Råstofplan 2020. Der er udlagt 619 ha nye råstofgraveområder og 31 ha nye interesseområder i Forslag til Råstofplan 2020. De samlede udlagte arealer med råstofgraveområder og råstofinteresseområder er derfor reduceret med i alt 3.290 ha i forhold til Råstofplan 2016, fordelt på 2.193 ha råstofgraveområder og 1.097 ha råstofinteresseområder.

Hele Region Midtjylland udgør 13.124 km², dvs. 1.312.400 ha, og heraf er der i Råstofplan 2020 udlagt i alt 11.859 ha råstofgraveområder. Dette svarer til, at ca. 0,9 % af Region Midtjyllands samlede areal er udlagt til råstofgraveområder.

6.1 INTERNATIONAL NATURBESKYTTELSE – NATURA 2000

NATURA 2000

Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særlig værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for de internationale naturbeskyttelsesområder; habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder.

- Habitatområder udpeges for at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning i EU.
- Fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter i EU.
- Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle. Ramsarområderne ligger alle inden for grænserne af fuglebeskyttelsesområderne.

I henhold til § 5, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitatbekendtgørelsen), må der ikke udlægges råstofområder i de internationale naturbeskyttelsesområder.

Nye og udvidede råstofgraveområder har derfor ikke overlap med Natura 2000-områder. For enkelte af de eksisterende råstofgraveområder, der føres videre fra Råstofplan 2016, er der overlap med Natura 2000-områder. Dette skyldes, at råstofgraveområdet var udpeget før Natura 2000-området blev udlagt, f.eks. som en anmeldt rettighed.

Hvor der planlægges råstofområder i nærheden af internationale naturbeskyttelsesområder, og der vurderes at være risiko for påvirkning ind i Natura 2000-området, skal regionen i en såkaldt væsentlighedsvurdering undersøge, om planudlægget vil påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en habitatkonsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

Der er mulighed for at fravige forbuddet i helt særlige tilfælde, hvilket kræver tilladelse fra Miljøstyrelsen med redegørelse for nødvendigheden af indvindingen og påvirkningens karakter. Såfremt særligt sensitive (såkaldt prioriterede) arter eller naturtyper berøres, kræves der tilladelse fra EU. Dette vil, sammen med en række andre kriterier, ligeledes forudsætte, at der udarbejdes en konsekvensvurdering jf. habitatbekendtgørelsens § 6.

Ligeledes kan der ifølge habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 3, pkt. 1 ikke meddeles tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens § 7, stk. 1 og 2, hvis projektet kan medføre skade på et Natura 2000-område.

Udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område udgøres af de arter og naturtyper, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Udpegningsgrundlaget for hvert enkelt Natura 2000-område fremgår af Miljøstyrelsens Natura 2000-plan for det pågældende område, og kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

For de råstofgraveområder, hvor Forslag til Råstofplan 2020 medfører ændringer i forhold til Råstofplan 2016, er den mulige påvirkning af nærliggende Natura 2000-områder blevet undersøgt i forbindelse med miljøvurderingen af områderne. Dette omfatter både nye råstofgraveområder og udvidelser af eksisterende råstofgraveområder.

Natura 2000-vurderingen fremgår af miljørapporten for de enkelte råstofgraveområder. Der er ikke udlagt nye eller udvidede råstofgraveområder, hvor der er vurderet risiko for, at råstofgravning kan påvirke de i Natura 2000-planerne udpegede naturtyper eller arter væsentligt. I forbindelse med ansøgning om råstofgravetilladelse skal påvirkningen dog vurderes igen, således at vurderingen kan ske på grundlag af den aktuelle status for det konkrete udpegningsgrundlag på ansøgningstidspunktet. Ligeledes kan de hydrologiske forhold i området være anderledes på ansøgningstidspunktet, hvilket kan have betydning for visse arter og naturtyper på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Miljøstyrelsen har på baggrund af den politiske aftale om Naturpakken fra 2016 revideret afgrænsningen og udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne i Danmark. Justeringen trådte i kraft 1. november 2018 og indgår i den gældende habitatbekendtgørelse.

De nye eller udvidede råstofgraveområder i Forslag til Råstofplan 2020 er alle vurderet i forhold til de ovennævnte justerede Natura 2000-områder. De råstofgrave- og råstofinteresseområder, der videreføres uændrede fra Råstofplan 2016, er tidligere vurderet i forhold til de dagældende Natura 2000-områder i forbindelse med miljøvurderingen af den råstofplan, som de indgik i, da de blev udlagt. For disse områder kan der imidlertid – som følge af Miljøstyrelsens justering i 2018 – være sket ændringer i Natura 2000-områdernes afgrænsning og/eller udpegningsgrundlag. Dette kan potentielt have betydning for de eksisterende råstofgraveområders og råstofinteresseområders påvirkning af Natura 2000-områder.

De tidligere udførte Natura 2000-vurderinger er derfor opdateret i forhold til de gældende Natura 2000 områder, herunder afgrænsning og udpegningsgrundlag. Region Midtjylland har foretaget en gennemgang af justeringerne i regionens Natura 2000-områder og har konkret vurderet, om ændringerne kan give anledning til væsentlige påvirkninger af Natura 2000-områderne. Gennemgangen har resulteret i en supplerende Natura 2000-vurdering for et enkelt råstofgraveområde (Rom i Lemvig Kommune), idet der er udpeget et nyt fuglebeskyttelsesområde i forbindelse med det nye udpegningsgrundlag. For de øvrige eksisterende råstofgrave- og råstofinteresseområder er det vurderet, at der ikke er ændringer i områdernes mulige påvirkning af Natura 2000-områder.

Resultatet af gennemgangen og den supplerende Natura 2000-vurdering er vedlagt som bilag 3 og kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

BILAG IV-ARTER

Ud over beskyttelse af Natura 2000-områder indeholder habitatbekendtgørelsen, jf. § 10, bestemmelser om strengt beskyttede arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Disse bilag IV-arter er både beskyttede inden for og uden for Natura 2000-områderne, idet beskyttelsen gælder overalt, hvor arterne forekommer. Bilag IV rummer både sjældne og mere almindelige danske plante- og dyrearter, men for alle er det vurderet, at disse arter på europæisk niveau kræver særlig opmærksomhed på grund af deres forekomst, hyppighed og sårbarhed.

Der må derfor generelt ikke gives tilladelser eller vedtages planer, der kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområde i det naturlige udbredelsesområde for de strengt beskyttede dyrearter.

For de beskyttede plantearters vedkommende må disse ikke ødelægges, og beskyttelsen gælder alle planternes livsstadier.

Den økologiske funktionalitet af områder, der benyttes som yngle-, opholds- og fødesøgningsområder eller forbindelser, der benyttes til og fra disse områder, må ikke beskadiges eller reduceres. Bestanden af bilag IV dyrearter skal kunne opretholdes på samme niveau, som før en påvirkning.

Beskyttelsen af bilag IV-arterne er restriktiv, og der er meget begrænsede muligheder for at fravige beskyttelsen. Fravigelse kan kun ske i helt særlige tilfælde og efter nærmere kriterier og procedure.

• Markfirben – en beskyttet art jf. habitatdirektivets bilag IV. Foto ©Nicholas Bell.

Habitatbekendtgørelsen omfatter krav om, at alle planer og projekter skal vurderes i forhold til deres påvirkning af bilag IV-arter. Dermed kan hensynet til bilag IV-arter inddrages tidligt i beslutningsprocessen, og de nødvendige undersøgelser og vurderinger kan foretages. Den meget konkrete håndtering af bilag IV-arterne kan dog være vanskelig i en overordnet planlægning, hvor udførelsen kan ligge langt ude i fremtiden. Til den tid kan arternes forekomst være en anden end på planlægningstidspunktet. Den konkrete grave- og efterbehandlingsplan kendes heller ikke på planlægningsniveau.

I denne type sager, herunder råstofplanlægning, foretages en overordnet vurdering af planens mulige påvirkning af bilag IV-arterne, men den endelige vurdering udskydes til den efterfølgende sagsbehandling og evt. tilladelse. Dette indebærer naturligvis risiko for, at den efterfølgende tilladelse ikke kan gives som forudsat i den generelle plan, såfremt der på ansøgningstidspunktet sker beskadigelse af yngle- og rasteområde for dyrearter på bilag IV eller ødelæggelse af plantearter på bilag IV.

Denne mulighed for at udskyde endelig stillingtagen gælder ikke for Natura 2000-områder. For bilag IV-arter, der også er på udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område – såkaldt bilag II-arter, skal vurderingen således ske i forbindelse med planlægningen. For Natura 2000-områder gælder desuden et særligt forsigtighedsprincip, som ikke tilsvarende gælder for bilag IV-arter.

Vurderingen af bilag IV-arterne fremgår af miljørapporten for de enkelte råstofgraveområder.

6.2 NATUR OG BIODIVERSITET

SJÆLDNE, UDRYDDELSESTRUEDE ELLER FREDEDE DYR, PLANTER OG NATURTYPER

Ud over de internationalt beskyttede områder, naturtyper og arter, der er omfattet af habitat-bekendtgørelsen, skal der tages hensyn til forekomsten af fredede arter jf. bekendtgørelse nr. 1466 af 6. december 2018 (Artsfredningsbekendtgørelsen), sjældne og truede arter opført på den danske rødliste¹ samt naturtyper beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Forekomsten af beskyttede, sjældne, truede eller fredede arter eller naturtyper i råstofgrave- og råstofinteresseområderne, der indgår i Forslag til Råstofplan 2020, er ikke kortlagt nærmere på nuværende tidspunkt, men der er udført en overordnet vurdering i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder.

Ved de nye eller udvidede råstofgraveområder er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området, såfremt der ifølge den gældende kortlægning er registreret fredede eller beskyttede arter eller naturtyper i og nær råstofgraveområdet. Vurderingen er foretaget på det foreliggende, tilgængelige datagrundlag. På nuværende planniveau er det ikke muligt at vurdere de helt konkrete påvirkninger, da de konkrete forhold vedrørende forekomsten af plante- og dyrearter, herunder fredede og beskyttede arter, samt beliggenheden af § 3-beskyttede områder, kan ændre sig inden en ansøgning om råstofgravetilladelse foreligger. Vurderingen skal desuden foretages på grundlag af konkrete grave- og efterbehandlingsplaner, som heller ikke foreligger i planlægningsfasen.

Om de foreslåede råstofgraveområder kan udnyttes fuldt ud, vides således ikke på planniveau. Den endelige vurdering af, om udnyttelse af et råstofgraveområde påvirker beskyttede og fredede arter og naturtyper, foretages i forbindelse med en konkret ansøgning om råstofgravetilladelse. Der vil i den forbindelse blive foretaget en nærmere kortlægning af arter og naturtyper og en konkret vurdering af råstofgravningens påvirkning af disse.

Når råstofindvindingen er ophørt, vil der ofte kunne etableres en mere rig natur og dermed større biodiversitet i råstofgrave end i de tilstødende områder. Biodiversiteten vil ofte også være større i de tidligere råstofgrave end i referencescenariet. Dette kræver dog, at området ikke efterbehandles med påkørt muld til f.eks. landbrugsdrift.

Den væsentligt større biodiversitet skyldes, at den nøgne næringsfattige mineraljord på skrænter og i bunden af gravene skaber gode livsbetingelser for en lang række arter, der efterhånden er blevet sjældne og ofte er truede i Danmark. På den næringsrige muldjord kan disse sjældne og truede arter ikke klare sig i konkurrencen med de få næringsstofkrævende arter, der her dominerer vegetationen.

Den store diversitet af planter skaber igen levesteder for en lang række insekter, herunder mulighed for sjældne arter. Henligger råstofgraven med store partier af blottet mineraljord, vil dette desuden danne velegnede levesteder for blandt andet markfirbenet, der netop er beskyttet under habitatdirektivets bilag IV. Ligeledes vil isolerede vandansamlinger i bunden af råstofgravene udgøre velegnede ynglelokaliteter for en række beskyttede paddearter. Med tiden vil efterladte råstofgrave med den rette efterbehandling kunne udgøre fortrinlige opholds- og ynglelokaliteter, også for en lang række fuglearter.

.....

¹ <https://bios.au.dk/raadgivning/natur/redlistframe/roedliste-2019/>

Dukatsommerfugl på gul evighedsblomst, som er en rødlistet art. Begge arter trives på magre jorde og kan indfinde sig i grusgrave. Foto ©Helene D. Clausen.

NATURBESKYTTELSESOMRÅDER

Kommunerne har i deres kommuneplaner udpeget naturbeskyttelsesområder med forskellige betegnelser og kategorier. Kommuneplanernes retningslinjer for disse udpegninger er beskrevet i miljøvurderingerne for de enkelte forslag til nye råstofgraveområder og er vurderet i henhold til retningslinjerne i den enkelte kommuneplan.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for kommuneplanernes naturområder er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Kriterierne for, hvornår en påvirkning vurderes som væsentlig, afhænger af retningslinjen og den målsætning, der kan være tilknyttet naturområderne, sammenholdt med graden af mulig påvirkning. Målsatte – og især højt målsatte – naturområder er i vurderingerne vægtet højere end de potentielle naturområder, der generelt er udpeget i områder, hvor ny natur ønskes etableret, men som ikke i dag f.eks. har status af § 3-beskyttelse i forhold til naturbeskyttelsesloven. Denne nye natur kan Region Midtjylland i samarbejde med kommunerne bidrage til at sikre ved vilkår om efterbehandling til natur i en eventuel råstofgravetilladelse.

I 19 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af kommuneplanernes naturbeskyttelsesområder.

Beskyttet natur og beskyttede vandløb i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3
Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter et generelt forbud mod at ændre i tilstanden af en række naturtyper. Bestemmelsen skal administreres restriktivt, og der gives kun dispensation i særlige tilfælde.

DE BESKYTTEDE NATURTYPER OMFATTER:

- Søer og vandhuller med et areal på mindst 100 m²,
- moser, enge, strandenge, strandsumpe, heder og overdrev med et areal på mindst 2.500 m²,
- »mosaikker« af ovennævnte naturtyper med et areal på mindst 2.500 m²,
- visse udpegede vandløb og
- alle moser i tilknytning til beskyttede vandhuller, søer eller vandløb.

Den vejledende § 3-registrering fremgår af Danmarks Miljøportals Arealinformation og revideres løbende af kommunerne. For alle andre naturtyper end vandløb er § 3-registreringen vejledende, idet naturen er dynamisk og med tiden kan udvikle sig ind i eller ud af § 3-beskyttelsen. Det er altid områdets aktuelle tilstand, der afgør, om et konkret område er beskyttet. Indgreb i områder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 kræver en dispensation fra den enkelte kommune.

§ 3-områder, der grænser op til et råstofgraveområde, kan også blive påvirket af råstofindvinding, selvom der ikke graves i selve § 3-området, f.eks. hvis grundvandsstanden ændres som følge af råstofindvindingen. Moser, ferske enge og vandhuller er normalt afhængige af en høj grundvandsstand, og ligeledes kan vandløb blive påvirket. Vandløb kan desuden blive påvirket af tilledt overfladevand eller oppumpet grundvand, hvilket også kræver dispensation samt udledningstilladelse.

Der er ikke udlagt nye råstofgraveområder i eksisterende § 3-beskyttede arealer, hvis kommunerne på det nuværende vidensgrundlag har vurderet, at der ikke kan gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for eller nær § 3-beskyttede naturtyper, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for det enkelte råstofgraveområde.

Som det fremgår af miljørapporterne, er dette desuden et forhold, som Region Midtjylland i deres sagsbehandling af en eventuel ansøgning om råstofgravetilladelse skal tage højde for, enten ved forbyggende foranstaltninger (f.eks. vilkår om en vis graveafstand til beskyttet natur/vandløb), så der ikke sker tilstandsændring af § 3-områder, eller ved en dispensation til tilstandsændring af et § 3-område. Dispensationer kan omfatte nærmere vilkår samt krav om udlæg af erstatningsnatur.

I 18 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af de § 3-beskyttede naturtyper, idet der er registreret § 3-beskyttet natur inden for eller nær råstofgraveområdet.

ØKOLOGISKE FORBINDELSER OG POTENTIELLE ØKOLOGISKE FORBINDELSER

Kommunerne har i kommuneplanerne udpeget økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser, og der er tilknyttet retningslinjer til udpegningerne. De økologiske forbindelser kaldes også spredningskorridorer eller spredningsveje og har som formål at sikre og styrke spredningen af dyr og planter mellem naturområderne. De potentielle økologiske forbindelser er områder, der under eksisterende forhold ikke fungerer som økologiske forbindelser, men som ønskes udviklet dertil, for at styrke sammenhængen i naturområder og spredningen mellem disse.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for områder med økologiske forbindelser eller potentielle økologiske forbindelser, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Det er for de enkelte råstofgraveområder vurderet, om en eventuel råstofgrav kan hindre dyrenes vandring mellem naturområderne. Region Midtjylland kan i sagsbehandlingen af en eventuel ansøgning om råstofgravetilladelse afbøde en eventuel afskæring af dyrenes vandringsveje ved f.eks. vilkår om graveetaper (vilkår om, at der skal efterbehandles i en etape, før der må graves i den næste etape).

• Tidligere kalkgrav efterbehandlet til natur ved Batum, Skive Kommune. Foto © Helene D. Clausen.

Efter endt råstofindvinding vil råstofgrave ofte fungere som trædesten i forbindelse med spredningen af planter og dyr, der her vil kunne finde velegnede levesteder. Herfra vil de kunne spredes til nærliggende områder, og derved vil de efterladte råstofgrave ofte bidrage til en forøgelse af den økologiske funktionalitet med spredningsveje i landskabet.

I 12 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af de kommuneplanernes økologiske forbindelser, herunder de potentielle økologiske forbindelser, idet disse ligger inden for eller umiddelbart op til råstofgraveområdet.

GRØNT DANMARKSKORT

Grønt Danmarkskort er et sammenhængende naturnetværk, som alle kommunerne bidrager til med udpegninger i deres kommuneplaner. Netværket omfatter eksisterende og potentielle naturområder og økologiske forbindelser. Udpegningen skal omfatte:

- Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, herunder Natura 2000-områder og værdifulde naturområder uden for Natura 2000-områderne.
- Eksisterende og potentielle økologiske forbindelser og potentielle naturområder, der kan udvide eller danne forbindelse mellem eksisterende naturområder.

Der skal være særligt fokus på at sikre forbindelse mellem Natura 2000-områderne. I Grønt Danmarkskort kan tillige indgå naturområder, som bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning og klimaforebyggelse, et bedre vandmiljø eller friluftslivet. Det kan f.eks. være lavbundsarealer, skovrejsningsområder eller meget værdifulde landskaber. Ved udpegningen af områder til Grønt Danmarkskort skal kommunerne sikre sammenhæng på tværs af kommunegrænserne.

Vurderingen af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af Grønt Danmarkskort indgår i vurderingen af Natura 2000, § 3-beskyttet natur, lavbund og økologiske forbindelser i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder.

STRANDBESKYTTELSE OG KLITFREDNING

Strandbeskyttelseslinjen omfatter en zone på op til 300 m målt fra strandbredden, jf. naturbeskyttelseslovens § 15. Linjen er tinglyst i matriklen på de omfattede ejendomme og er i nogle områder reduceret. Strandbeskyttelseslinjen omfatter et generelt forbud mod bebyggelse, beplantning, terrænregulering, hegning, campingvogne, udstykning mv. Kystdirektoratet er myndighed på strandbeskyttelseslinjen, der skal administreres restriktivt.

Klitfredning, der hovedsageligt findes langs kyster mod Skagerrak og Vesterhavet, har som formål at beskytte klitlandskabet og hindre sandflugt. Klitfredning er ligeledes tinglyst i matriklen på de omfattede ejendomme, jf. naturbeskyttelseslovens § 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke bebygges, beplantes eller ske terrænændringer, hegnes, placeres campingvogne og lign., og arealerne må ikke afgræsses eller udstykkes. Bestemmelserne om klitfredning administreres af Kystdirektoratet, og der gives kun dispensation i ganske særlige tilfælde.

Der er ikke udlagt nye eller udvidede råstofgraveområder inden for arealer omfattet af klitfredning. Ét af de foreslåede råstofgraveområder; Fur – Vimol Nord, Syd og Øst – ligger inden for strandbeskyttelseslinjen, og dette forhold er derfor behandlet i miljørapporten.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er arealet inden for strandbeskyttelseslinjen udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2. Herefter er der ikke udlagt råstofgrave- eller råstofinteresseområder inden for strandbeskyttelseslinje i Forslag til RP2020.

SØ- OG ÅBESKYTTESLINJER

Sø- og åbeskyttelseslinjen er en zone på 150 m fra alle søer over 3 ha samt visse vandløb. I denne zone gælder et forbud mod bebyggelse, beplantning, terrænændring mv. jf. naturbeskyttelseslovens § 16.

Bestemmelsen skal sikre søer og åer som værdifulde landskabselementer og som levesteder og spredningskorridor for plante- og dyreliv. Kommunen er myndighed inden for sø- og åbeskyttelseslinjen og kan dispensere fra bestemmelsen.

For råstofgraveområder inden for sø- og åbeskyttelseslinjen vil Region Midtjylland i samarbejde med kommunerne fastsætte vilkår om graveafstand mm. i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse.

Ét af de nye foreslåede råstofgraveområder (Kragelund i Hedensted Kommune) ligger inden for sø- og åbeskyttelseslinje, og dette forhold er derfor behandlet i miljørapporten.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er arealet inden for sø- og åbeskyttelseslinjen udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 bilag 1 og 2. Herefter er der ikke udlagt råstofgrave- eller råstofinteresseområder inden for sø- og åbeskyttelseslinjen i Forslag til RP2020.

SKOVBYGGELINJE

Skovbyggelinjen er en zone på 300 m omkring visse skove, og i denne zone gælder et forbud mod byggeri, jf. naturbeskyttelseslovens § 17. Zonen kan være ophævet eller reduceret for konkrete områder, f.eks. i forbindelse med lokalplanlægning.

Skovbyggelinjen gælder for alle offentlige skove og for private skove med et sammenhængende areal på mindst 20 ha. Bestemmelsen, som administreres af kommunerne, har som formål at sikre skovenes værdi som landskabselementer samt opretholde skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyreliv samt beskytte skovene mod blæst. Da forbuddet kun gælder byggeri, kræver selve råstofindvindingen ikke dispensation, men eventuel tilknyttet bebyggelse, skurvogne mv. kan kræve dispensation.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for områder med skovbyggelinje, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Region Midtjylland vil i samarbejde med kommunerne i en eventuel råstofgravetilladelse stille vilkår, der sikrer skovbyggelinjernes formål.

I 13 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af skovbyggelinjen.

SKOVREJSNING

I kommuneplanerne er der udpeget områder, hvor skovrejsning er ønsket, og områder, hvor skovrejsning er uønsket. Denne udpegning er ikke en væsentlig parameter i forhold til en eventuel råstofgravning, men kan have betydning for efterbehandlingen af råstofgraveområdet. Intentionerne i kommunernes udpegning af områder til skovrejsning eller hvor skovrejsning er uønsket kan imødekommes ved vilkår om efterbehandling i henhold til kommunens retningslinjer og ønsker for områderne i øvrigt.

FREDSKOV

Langt størstedelen af de danske skove er i dag fredskovspligtige. Fredskovspligten blev indført for over 200 år siden for at sikre Danmarks forsyning med træ, efter at næsten al skov i Danmark var blevet ryddet. Når et areal er fredskovspligtigt, betyder det, at den, der ejer arealet, til enhver tid har pligt til at anvende det til skovbrugsformål. En eventuel råstofgravetilladelse vil forudsætte, at der kan meddeles dispensation fra skovloven, ofte med krav om reetablering af fredskov på arealet og/eller krav om etablering af erstatningsskov et andet sted.

Dispensation fra fredskovspligten vil som regel indeholde krav om rejsning af erstatningsskov på op til det dobbelte areal ofte et andet sted, og råstofgravning kan således medføre, at der etableres større fredskovspligtige skovområder end tidligere.

Det er Miljøstyrelsen, der er skovlovsmyndighed og som evt. kan dispensere fra fredskovspligten. Typisk kræver det en besigtigelse af arealet. Fredskovspligten fremgår af tingbogen, og helt nye fredskovspligtige arealer vil fremgå af sagsbehandlingen i forbindelse med, at en eventuel ansøger fremsender en tingbogsattest til regionen.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder på arealer med fredskovspligt er påvirkningen af fredskoven vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Fem af de nye eller udvidede råstofgraveområder omfatter arealer med fredskov, og en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af fredskoven indgår i miljørapporten.

FREDNINGER

Fredningerne administreres af Fredningsnævnene, der er nedsat for forskellige geografiske områder. Det er Fredningsnævnene, der har kompetencen til at dispensere fra en given fredning, og der vil i sagsbehandlingen blive lagt vægt på, om det ansøgte er i overensstemmelse med fredningens formål. I Region Midtjylland administreres fredningerne af Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del, og Fredningsnævnet for Midtjylland, Vestlig del.

Region Midtjylland skal om nødvendigt i samråd med det respektive Fredningsnævn stille vilkår i en eventuel råstoftilladelse, der sikrer, at fredningens bestemmelser overholdes.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for fredede områder eller områder omfattet af fredningsforslag, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for råstofgraveområdet.

Fem af de nye eller udvidede råstofgraveområder omfatter arealer med en eksisterende fredning eller et forslag om en fredning. Herunder ligger de 4 på Fur, hvor et forslag om fredning er under udarbejdelse, men ikke er offentliggjort endnu. Desuden er der en tinglyst fredning på Nordfur, som berører Vimol Nord. Det sidste fredede område omfatter »Trekanten Øst« på Samsø.

En vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af den respektive fredning eller fredningsforslag indgår derfor i miljørapporten.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er en del af Vimol Nord beliggende inden for den eksisterende fredning på Fur taget ud, så arealet ikke indgår i Forslag til Råstofplan 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2.

6.3 LANDSKAB, GEOLOGI OG KULTURARV

FREDEDE FORTIDSMINDER OG FORTIDSMINDEBESKYTTESLINJE

Fredede fortidsminder er beskyttet efter museumslovens § 29e. En stor del af fortidsminderne er omgivet af en beskyttelseslinje på 100 meter fra fortidsmindets fod. Fortidsmindebeskyttelseslinjen skal beskytte både indsigt til og udsyn fra fortidsmindet samt de arkæologiske lag. Bestemmelsen, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 18, omfatter forbud mod tilstandsændringer såsom bebyggelse, beplantning, terrænregulering mv.

Kommunerne er myndighed og kan dispensere fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, mens Slots- og Kulturstyrelsen er myndighed på 2 m-zonen omkring fortidsmindet samt selve fortidsmindet, jf. museumsloven. Fortidsmindebeskyttelseslinjen skal generelt administreres restriktivt, og der gives kun dispensation i særlige tilfælde.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for områder med fredede fortidsminder og tilhørende beskyttelseslinjer, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området. I områder med mange fredede fortidsminder kan påvirkningen være fundet så væsentlig, at området ikke er kommet med i forslagene til råstofgraveområder. Andre steder er det vurderet, at der kan graves i nærheden af fortidsminderne, så længe der holdes en bestemt afstand til disse. På baggrund af kommunernes afgørelser stiller Region Midtjylland i en eventuel råstofgravetilladelse vilkår om graveafstand til fortidsminderne.

For 6 af de nye eller udvidede råstofgraveområder findes der fredede fortidsminder og/eller fortidsmindebeskyttelseslinje inden for råstofgraveområdet. En vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af det fredede fortidsminde og fortidsmindebeskyttelseslinjen indgår derfor i miljørapporterne.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er arealerne inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2. Herefter er der ikke udlagt nye råstofgrave- eller råstofinteresseområder inden for fortidsmindebeskyttelseslinjer i Forslag til Råstofplan 2020.

KULTURARVSAREALER

Kulturarvsarealerne er udpeget af Slots- og Kulturstyrelsen og fremgår af styrelsens hjemmeside samt Danmarks Miljøportals Arealinformation. Et kulturarvsareal er et kulturhistorisk interesseområde med skjulte fortidsminder. Kulturarvsarealer kan være af national og regional betydning og er en indikator for, at der er væsentlige fortidsminder i et aktuelt område. Kulturarvsarealer er ikke i sig selv fredede, men tyder på stor risiko for fund og dermed for forstyrrelse af arkæologiske lag.

En indgriben i kulturarvsarealer kan være en væsentlig påvirkning. Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for kulturarvsarealer, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området. Region Midtjylland vil i samråd med områdets ansvarlige museum vurdere påvirkningen i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse, således at de arkæologiske interesser inden for kulturarvsarealerne bliver varetaget.

To af de nye eller udvidede råstofgraveområder har et mindre overlap med de udpegede kulturarvsarealer. Det drejer sig om Vimol Nord på Fur, Skive Kommune samt Tandskov Vest i Silkeborg Kommune. En vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af kulturarvsarealerne indgår derfor i miljørapporterne.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er den del af råstofgraveområdet, der ligger inden for kulturarvsarealer ved Tandskov Vest udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2.

Råstofgraveområdet Vimol Nord på Fur, Skive Kommune, udlægges som råstofinteresseområde i stedet for som råstofgraveområde og indgår dermed i Forslag til Råstofplan 2020.

KULTURMILJØER

Værdifulde kulturmiljøer er udpeget i kommuneplanerne og kan også være benævnt bevaringsværdige kulturmiljøer. Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for værdifulde kulturmiljøer, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Kulturmiljøerne kan være enkeltstående elementer i det åbne land eller i byen, eller helheder i form af geografisk afgrænsede områder, som ved deres fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Hvor der er udpeget kulturmiljøer inden for et foreslået råstofgraveområde, kan påvirkningen være væsentlig. Region Midtjylland vil i forbindelse med en ansøgning om råstofindvinding afklare eventuelle konflikter i forhold til kulturmiljø med de berørte myndigheder, dvs. kommunen, det ansvarlige museum og Slots- og Kulturstyrelsen.

I 10 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af kulturmiljøerne i miljørapporterne.

BESKYTTEDE STEN- OG JORDDIGER

Sten- og jorddiger kan være beskyttet af museumslovens § 29a, og den vejledende udpegning fremgår af Danmarks Miljøportals Arealinformation. Beskyttelsen kan også omfatte diger, der i praksis fremstår som markskel uden synlige stensætninger. Kommunen er myndighed og kan dispensere til indgreb i diger, mens Slots- og Kulturstyrelsen er myndighed i forhold til håndhævelse af ulovlige indgreb i diger.

Registreringen af digerne er vejledende og den endelige udpegning af beskyttet dige kræver typisk en gennemgang af luftfotos og historiske kort og evt. besigtigelse. Beskyttede sten- og jorddiger, som ligger inden for foreslåede råstofgraveområder, vil kunne blive væsentligt påvirket af en eventuel råstofgravning, såfremt digerne bortgraves helt eller delvist.

Det er kommunerne, der i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse vurderer digerne og eventuelt giver en dispensation til bortgravning eller gennembrud i diget. Kan der ikke gives dispensation til bortgravning, stiller Region Midtjylland vilkår til graveafstand i en eventuel råstofgravetilladelse.

I 6 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af digerne.

BEVARINGSVÆRDIGE LANDSKABER

Udpegningsgrundlaget for de bevaringsværdige landskaber er ikke helt ens i de forskellige kommuneplaner, men kan f.eks. udgøres af bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber. En del kommuner har som grundlag for udpegningen og for den konkrete administration udarbejdet en landskabsplan eller en landskabsanalyse, hvor landskabet er beskrevet ved hjælp af landskabskaraktermetoden, og hvor landskabets sårbarhed overfor forskellige typer af påvirkninger er vurderet. Kommuneplanerne indeholder retningslinjer for de udpegede landskaber.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for disse landskabsudpegninger, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området. Råstofgravning er en irreversibel proces – når først råstofferne er fjernet, er landskabet ændret for altid, men ændringen kan også være positiv og bidrage til et varieret landskab med større naturindhold. Desuden er et efterbehandlet råstofgraveområde ikke et markant og dominerende anlæg set fra større afstande i det åbne land, idet det ikke ”rager op” i landskabet.

Væsentligheden af råstofindvinding i et udpeget landskabsområde vil i regionens vurdering bero på udpegningsgrundlaget for landskaberne som f.eks. kan fremgå af kommunernes landskabsplan, sammenholdt med kommuneplanernes retningslinjer. Udpegningen kan også bero på andre natur- og kulturmæssige bindinger, der har medført eller bidraget til, at landskabet i kommuneplanen er bevaringsværdigt eller indgår i et større sammenhængende landskab. Påvirkningen af råstofgravning på landskaberne beror på en konkret vurdering af indgrebet i det pågældende landskab, sammenholdt med områdets størrelse og råstoffernes mængde og kvalitet. Muligheden for at efterbehandle området indgår også i vurderingen af landskabspåvirkningen.

Ca. halvdelen af de nye eller udvidede råstofgraveområder omfatter bevaringsværdige landskaber og/eller større sammenhængende landskaber. En vurdering af råstofgraveområdernes påvirkning af landskabet indgår dog i alle miljørapporterne, uanset om råstofgraveområderne ligger inden for de udpegede landskabsområder eller ej. Dette begrundes med, at råstofgravning som udgangspunkt altid medfører væsentlig landskabspåvirkning.

GEOLOGISKE INTERESSEOMRÅDER

Geologiske interesseområder kan enten omfatte nationale geologiske interesseområder eller geologiske interesseområder, der er udpeget i kommuneplanerne. Ofte vil der dog være et sammenfald mellem nationalt og kommunalt udpegede geologiske interesseområder. Råstofindvinding i geologiske interesseområder vurderes som udgangspunkt at medføre en væsentlig miljøpåvirkning, da der ved indvindingen fjernes oprindelige aflejringer, hvilket for altid vil ændre geologien og landskabet.

Geologien og landskabet kan således ikke gendannes, men det kan forsøges efterlignet ved efterbehandling af et graveområde. Ved gravning i et geologisk interesseområde kan der blottlægges værdifulde geologiske profiler, som dokumenterer væsentlige geologiske processer, der har betydning for forståelsen af geologien og landskabets dannelse. Sådanne profiler vil være væsentlige at bevare efter afslutning af en eventuel indvinding.

Udpegningsgrundlaget for det enkelte geologiske interesseområde indgår i vurderingen af, om indgrebet i de geologiske lag er så væsentligt, at et råstofgraveområde ikke bør udlægges.

Regionen foretager en afvejning af udpegningsgrundlaget for det geologiske interesseområde, størrelsen på det udlagte råstofgraveområde, råstoffernes kvalitet samt områdets omgivelser.

Geologisk profil fra tidligere molersgrav på Fur, Skive Kommune, med stor formidlingsmæssig værdi.
Foto ©Helene D. Clausen

Hvis det vurderes, at de geologiske påvirkninger, som indvindingen medfører, vil kunne afbødes gennem vilkårsstillelse i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse, er råstofgraveområdet som udgangspunkt medtaget i Råstofplan 2020. Det er Region Midtjylland, der i en eventuel råstofgravetilladelse stiller vilkår til, hvordan et indvindingsområde skal efterbehandles i samarbejde med lodsejer/indvinder og kommune.

I 15 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af de geologiske interesser.

KYSTNÆRHEDSZONEN

Kystnærhedszonen er en 3 km planlægningszone, der som udgangspunkt skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed, jf. planlovens §§ 5a og 5b. Kommuneplanerne indeholder desuden retningslinjer om byggeri og anlæg i kystnærhedszonen, og disse retningslinjer er i overensstemmelse med planlovens bestemmelser.

Råstofindvinding kan imidlertid kun foregå, hvor råstofforekomsterne findes, og det omfatter i nogle tilfælde kystområderne. Desuden kan der lokalt være behov for anvendelse af råstoffer til kystsikring, hvorfor kystnær placering af nogle råstofgraveområder kan være hensigtsmæssig.

Påvirkningen af kystlandskabet er landskabelig og er derfor indarbejdet i miljøvurderingen af landskabspåvirkningen.

De nye eller udvidede råstofgraveområder på Fur og Samsø ligger inden for kystnærhedszonen. Det samme gælder et enkelt råstofgraveområde i Viborg Kommune (Nederhede Øst).

KIRKER OG DERES OMGIVELSER

Kirkebyggelinjen er en 300 m byggelinje, der måles fra kirkebygningens ydre grænser. Kirkebyggelinjen omfatter et forbud mod opførelse af bebyggelse med højde på over 8,5 m, jf. naturbeskyttelseslovens § 19. Bestemmelsen administreres af kommunen.

En række kirker er omgivet af kirkeomgivelsesfredninger, de såkaldte Provst Exner-fredninger, der består af frivillige tinglysninger med restriktioner for kirkernes nære omgivelser. Kirkeomgivelsesfredningerne rummer forskellige bestemmelser afhængig af den konkrete deklaration, men oftest rummer de et forbud mod udsigtshæmmende foranstaltninger.

Kommuneplanerne kan desuden indeholde udpegninger og retningslinjer for kirkernes omgivelser.

Disse forskellige bestemmelser og udpegninger har alle til formål at sikre kirkernes frie beliggenhed i landskabet, således at kirkerne fortsat fremstår som et markant landskabselement. Råstofgravning sker normalt ikke i kirkernes nærområder og hindrer generelt ikke indsigt til eller udsyn fra kirkerne. Der er derfor som udgangspunkt ikke konflikt med disse interesser.

Et enkelt nyt råstofgraveområde, Nim Sydvest i Horsens Kommune, ligger inden for de i kommuneplanen udpegede kirkeomgivelser (fjernomgivelser). Forholdet indgår derfor i miljørapporten. De øvrige råstofgraveområder ligger ikke inden for de i kommuneplanen udpegede kirkeomgivelser.

SÆRLIGT VÆRDIFULDE LANDBRUGSOMRÅDER

Særligt værdifulde landbrugsområder er udpeget i kommuneplanerne og er omfattet af kommuneplanernes retningslinjer. Disse landbrugsområder er som udgangspunkt forbeholdt jordbrugserhvervene, og der skal vises tilbageholdenhed med at inddrage arealer til ikke-jordbrugsmæssige formål.

Generelt kan råstofgravning foregå uden væsentlig påvirkning af kommunernes særligt værdifulde landbrugsområder. Region Midtjylland stiller i tæt samarbejde med kommunerne, lods-ejere og indvindere vilkår om arealanvendelse på de efterbehandlede arealer.

Der tages udgangspunkt i en varieret efterbehandling i områder med særlige drikkevandsinteresser. Det kan for eksempel være ekstensiv jordbrugsdrift med høslæt, græsningsarealer eller skovrejsning.

I 19 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af de særligt værdifulde landbrugsområder.

6.4 VAND

Råstofindvinding vil næsten altid forekomme inden for drikkevandsområder (OSD og OD) og i nogle tilfælde også inden for indvindingsoplande til almene vandforsyninger.

Råstofindvinding er ikke i sig selv en forurenende proces og vurderes generelt ikke at udgøre en trussel mod drikkevandet og vandindvindingen. Region Midtjylland og Region Hovedstaden har foretaget konkrete undersøgelser af eventuelle påvirkninger af grundvandet med olieprodukter og pesticider samt fra pyritoxidation (se boks 1) og kystnær optrængning af saltvand ved råstofindvinding under grundvandsspejlet, samt den kvantitative påvirkning af grundvandet ved råstofindvinding (Konsekvenser for grundvandskvaliteten ved råstofindvinding under grundvandsspejlet, Region Hovedstaden og Region Midtjylland, november 2014²).

Det gælder generelt, at fjernelse af overjorden medfører forøget sårbarhed af grundvandet over for både nitrat og pesticider, men i råstofindvindingsfasen tilføres der ikke nitrat og pesticider. Krav til arealanvendelsen efter endt indvinding stilles i råstofgravetilladelsen. Råstofgravning kan ifølge Miljøstyrelsen sammenlignes med risikoen for forurening af grundvandet i forbindelse med den uregulerede risiko for grundvandsforurening i forbindelse med jordbehandling med tunge maskiner i landbruget (Naturklagenævnet Orienterer nr. 189).

Når overjord og vegetation fjernes, vil der ved råstofindvinding over grundvandsspejlet ske en lidt større grundvandsdannelse i forhold til den tidligere arealanvendelse. Råstofgravens areal er dog sædvanligvis meget begrænset i forhold til grundvandets arealmæssige udbredelse, og en mindre, lokal stigning i grundvandsspejlet i råstofgraven har derfor ingen betydning for grundvandsstanden i det enkelte område.

.....
2 <https://www.rm.dk/siteassets/regional-udvikling/ru/publikationer/rastoffer/konsekvenser-raastofindvinding2014.pdf>

Det øverste grundvand er næsten altid iltholdigt, og når overjorden er gravet af, er de tørre aflejringer også oftest iltede. Det betyder, at risikoen for pyritoxidation med deraf følgende forsurening og udvaskning af okker, sulfat, nikkel og arsen i et omfang, der har kvalitativ betydning for grundvandet, er forsvindende lille. I forhold til overfladevand og overfladenært grundvand vil råstofindvinding i okkerpotentielle områder dog kunne give anledning væsentlig pyritoxidation med førnævnte følger, især hvis der foretages grusvask i forbindelse med indvindingen. Den vandkemiske påvirkning ved pyritoxidation i sådanne områder vil kunne mindskes ved fornuftig tilrettelægning af indvindingen, samt eventuelt ved kalkning af vandet.

Forudsat at der i råstofgravetilladelser stilles vilkår om håndtering og opbevaring af olieprodukter, og at der i tilladelser til indvinding under grundvandsspejlet i okkerpotentielle områder stilles særlige vilkår til at minimere risikoen for uønskede følgevirkninger af pyritoxidation, medfører selve råstofindvindingen ikke en væsentlig påvirkning af grundvandet. På lokaliteter, som ikke er okkerpotentielle eller med kendt okkerforekomst, vurderes der ikke at være behov for særlige tiltag i forhold til at minimere pyritoxidation.

Ved råstofindvinding ledes der normalt ikke vand væk fra graveområdet. I forbindelse med eventuel vådsortering sker der en nedsivning af vaskevand til grundvandet (recirkulation). Det er kommunerne, der giver en nedsivningstilladelse i medfør af miljøbeskyttelsesloven, ligesom det er kommunerne, der giver en vandindvindingstilladelse i medfør af vandforsyningsloven.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder i områder med udpegninger til beskyttelse af grundvand og drikkevand er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

- BOKS 1:
- Pyrit (svovlkis) er et mineral, der findes i iltfrie jordlag. Pyrit består af jern og
- svovl samt små mængder andre stoffer, herunder nikkel og arsen. Når pyrit
- bliver iltet (oxideret), dannes svovlsyre, og der udfældes jern i form af okker, der
- ses som rustfarvning af vand eller jord. Iltning af pyrit kan f.eks. ske i forbindelse
- med grusvask eller grundvandssænkning. Processen kaldes pyritoxidation.

6.5 TRAFIK OG INFRASTRUKTUR

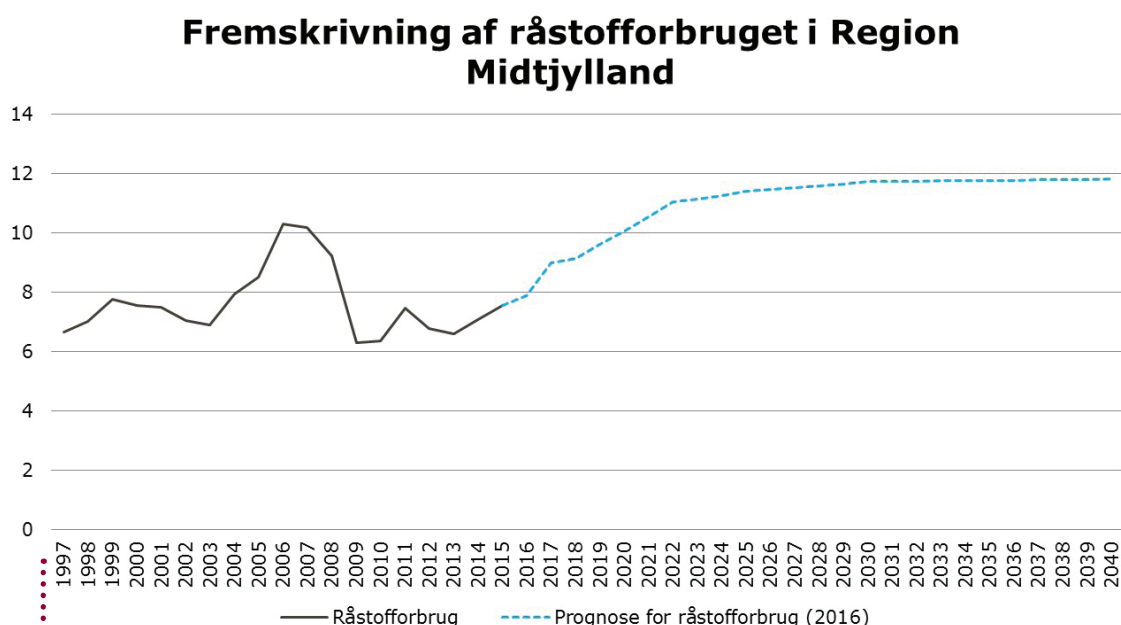
Når der etableres en ny råstofgrav, vil omgivelserne blive påvirket af en øget trafik med tunge køretøjer til og fra anlægget. Påvirkningen omfatter dels beboere langs det berørte vejnet og selve vejene på grund af slitage mv.

Påvirkningen er som udgangspunkt væsentlig og kan kun i ringe grad afbødes ved vilkår i medfør af råstofloven, da der ikke med hjemmel i råstofloven kan stilles vilkår med henblik på at regulere gener hidrørende fra trafikken på offentlig vej til og fra indvindingsområdet. Der er hjemmel i råstofloven til at forbyde venstre- eller højresving ind til og ud af et råstofgraveområde, men ellers kan der ikke stilles vilkår om trafikken uden for råstofgraveområdet. Kommunerne kan, eventuelt i samarbejde med politiet, regulere trafikken på kommunevejene.

I Forslag til Råstofplan 2020 er råstofområderne udlagt således, at hensynet til infrastrukturen er tilgodeset og miljøbelastningen er minimeret. Der vil dog være en lokal belastning for de enkelte råstofgraveområder.

I forhold til den oprindelige vurdering af råstofforbruget i regionen i perioden frem til 2036, er der ved den seneste revision vurderet et mindre behov, hvilket medfører en mindre samlet miljøbelastning, se figur 6.1.

Da der på planniveau ikke foreligger oplysninger om grave- og efterbehandlingsplaner, er miljøvurderingerne af råstofgraveområder i forhold til trafikal påvirkning foretaget på overordnet niveau. I forbindelse med en ansøgning om gravetilladelse foretages en mere detaljeret vurdering, og kommunen kan på den baggrund regulere trafikken efter anden lovgivning, såfremt der er behov. I selve gravetilladelsen er der ikke hjemmel til at stille vilkår om trafikken uden for råstofgraveområdet.

Figur 6.1 Fremskrivning af råstofforbruget i Region Midtjylland opgjort i mio. m³

6.6 BEFOLKNING OG SUNDHED

Råstofgraveområdernes påvirkning af befolkning og sundhed er tæt forbundet med ovenstående afsnit om trafik, og i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder er disse emner også vurderet samlet. Udover den trafikale påvirkning af befolkningen i området omkring råstofgraveområdet kan der også ske påvirkning som følge af støj, vibrationer, støv samt påvirkning af de rekreative forhold.

Beboere tæt på råstofgraveområdet vil kunne blive påvirket af gener fra f.eks. støj, støv og vibrationer fra henholdsvis intern trafik, eventuelle produktionsanlæg samt fra tung trafik til og fra råstofgraven. Derudover kan en lokalt forøget lastbiltrafik medføre en forhøjet risiko for trafikulykker i forhold til den oprindelige trafik, samt trafikale gener f.eks. hvis transportvejen går gennem mindre bysamfund.

Dette er forhold, som Region Midtjylland skal tage højde for i sagsbehandlingen af en ansøgning om konkret råstofgravetilladelse, hvor mere detaljerede oplysninger om transportveje, grave- og efterbehandlingsplaner foreligger. Der vil i råstofgravetilladelsen kunne stilles vilkår, som skal sikre omgivelserne imod en væsentlig påvirkning.

Påvirkning af rekreative forhold kan f.eks. ske, hvis råstofgravningen medfører, eksisterende stier eller rekreative områder ikke kan benyttes eller sløjfes i perioden, hvor der sker råstofgravning. Rekreative forhold for lokalbefolkningen kan også på sigt påvirkes positivt, hvis råstofgraveområdet efterbehandles til rekreativt område / naturområde med offentlig adgang.

Normalt giver råstofgravning ikke anledning til en væsentlig begrænsning af befolkningens adgang til rekreativ udfoldelse i området. F.eks. gælder dette for råstofgravning på arealer, der tidligere indgik i landbrugsdrift, idet dyrkede arealer som udgangspunkt heller ikke er omfattet af offentlig adgang. Såfremt udnyttelse af råstofforekomsten forudsætter rydning af skove, fjernelse eller omlægning af stier og markveje mv., kan lokalbefolkningen opleve forringelse af de rekreative muligheder, mens råstofgraveområdet er aktivt.

Dette er forhold, som regionen kan stille vilkår om i forbindelse med udarbejdelse af grave- og efterbehandlingsplanen, f.eks. ved omlæg af stier, i samarbejde med kommunen.

Råstofgravning og dermed udlæg af nye og udvidede råstofgraveområder vurderes i øvrigt ikke at påvirke menneskers sundhed i negativ retning.

Råstofgraveområdernes påvirkning af befolkning og sundhed indgår i alle miljørapporterne, idet de konkrete miljøtemaer, der er vurderet væsentlige, indgår i vurderingen.

Da der generelt ikke foreligger oplysninger om grave- og efterbehandlingsplaner, er miljøvurderingerne af mulig påvirkning af befolkning og sundhed foretaget på overordnet niveau. I forbindelse med en ansøgning om gravetilladelse foretager regionen en mere detaljeret vurdering.

6.7 KLIMA OG AFFALD

I 2015 vedtog FN's generalforsamling de 17 Verdensmål og 169 delmål, der sætter en fælles global dagsorden for en bæredygtig udvikling. Region Midtjylland har som ambition at bidrage til opfyldelsen af verdensmålene, herunder især det 12. verdensmål, der omhandler bæredygtige forbrugsmønstre. Opfyldelsen vil for råstofområdet omfatte en nytænkning og omlægning mod recirkulerede materialer frem for primære råstoffer, der ikke er en fornybar ressource.

Råstofplanens forhold til FN's Verdensmål beskrives og behandles i selve Råstofplan 2020. I relation til miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020 vurderes især klimabelastningen ved råstofindvinding at være relevant, og den væsentlige parameter vurderes at være CO₂-udledning som følge af råstofgravning, herunder transport i og udenfor råstofgraven.

Det brændstof, der forbruges til transporter og stationære anlæg i forbindelse med råstofindvinding, udleder CO₂ (kuldioxid). CO₂ er en drivhusgas, der udgør et væsentligt bidrag til klimaforandringer og derfor skal begrænses videst muligt.

Begrænsningen i udledningen af CO₂ som følge af råstofgravning kan dels ske ved at begrænse transporterne, dels ved at udskifte de anvendte fossile brændstoffer med el. For eksempel er der mulighed for at anvende el-drevne maskiner i råstofgravene, og på sigt kan transport muligvis også i stigende grad ske ved eldrevne køretøjer i og udenfor råstofgraveområdet.

For at mindske CO₂-udledningen omfatter Råstofplan 2020, ligesom Region Midtjyllands tidligere råstofplaner, råstofgraveområder spredt ud over hele regionen. Derved mindskes transportafstandene mellem indvindingsområder og anvendelsesområder så vidt muligt. Aktiviteterne i råstofgravene hænger dog sammen med konjunkturerne i samfundet som helhed, og er vanskelige at forudsige. På planniveau kan behovet for de forskellige råstoffer i regionen inden for planperioden derfor ikke forudses nærmere.

Endvidere kan regionen eller andre myndigheder ikke kræve, at en potentiel modtager af råstoffer anvender nærmeste råstofgrav. Konkurrencevilkårene har en afgørende betydning for, hvilke råstofgrave, der anvendes til et konkret projekt, idet råstofferne hentes fra det sted, hvor entreprisekontraktholderen har sine aftaler. Dette er ikke nødvendigvis den nærmeste grusgrav.

• Vestbirk Grusgrav i Horsens Kommune. Foto ©Nicholas Bell

På planniveau kan Region Midtjylland således ikke styre råstofstrømmene, herunder hvor og hvornår der indvindes inden for de udlagte råstofgraveområder, og heller ikke hvor råstofferne transporteres fra og til. Det tilstræbes dog generelt at gøre transportafstandene mindre ved at udlægge råstofgraveområder over hele regionen, således at der potentielt er et råstofgraveområde tæt på en potentiel modtager.

Det nærmere brændstofforbrug inden for de enkelte råstofgraveområder og i regionen som helhed kan ikke estimeres på dette planniveau.

I forhold til klimascenarierne forventes der i fremtiden mere nedbør på kortere tid, hvilket vil give en større afstrømning i tilfælde af de hyppigere ekstreme regnhændelser. Her vil råstofgrave kunne virke som forsinkelsesbassiner, der forsinker afstrømningen til og påvirkningen af nærliggende vandløb og andre recipienter samt byområder mv., der rammes af oversvømmelser. Dette kan indgå i kommunernes planlægning i samarbejde med regionen.

Der forekommer generelt ikke væsentlig affaldsproduktion i forbindelse med råstofindvinding, og dette emne indgår derfor ikke i miljøvurderingerne. De konkrete gravetilladelser kan omfatte vilkår om håndtering af spildolie mv.

6.8 YDERLIGERE JUSTERING AF RÅSTOFGRAVE- OG RÅSTOFINTERESSEOMRÅDER

På baggrund af miljørapporterne for de nye eller udvidede råstofgraveområder samt møderne med regionens kommuner har Region Midtjylland foretaget endnu en afvejning jf. råstoflovens § 3. Som følge heraf er der foretaget yderligere justering af afgrænsningen af nogle af de råstofgraveområder, der er beskrevet og vurderet i miljørapporterne.

F.eks. er arealer inden for visse lovbundne beskyttelser udtaget af råstofgraveområdet, f.eks. arealer inden for fredning, strandbeskyttelseslinje, sø- og åbeskyttelseslinje og fortidsmindebeskyttelseslinje. Enkelte områder er desuden medtaget som råstofinteresseområder i stedet for råstofgraveområder.

Resultatet af denne yderligere geografiske afgrænsning er de råstofgraveområder og råstofinteresseområder, der fremgår af Forslag til Råstofplan 2020.

Af skemaerne, der er vedlagt som bilag 2 og 3, er samtlige de foreslåede råstofgraveområder oplistet. Det fremgår af skemaerne, om det foreslåede område er medtaget i Forslag til Råstofplan i sin fulde udstrækning, eller om områdets afgrænsning er ændret. Ligeledes fremgår de områder, der ikke er medtaget i Forslag til Råstofplan 2020 og begrundelserne herfor.

Disse oplysninger fremgår også af hvidbogen til de høringssvar og bemærkninger, der er indgået til idé- og debatoplægget til Råstofplan 2020. Hvidbogen kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk.

Forslag til Råstofplan 2020 sendes i minimum 8 ugers offentlig høring, hvorefter den endelige Råstofplan 2020 udarbejdes sammen med en sammenfattende redegørelse til miljørapporten. I den endelige Råstofplan 2020 kan der være foretaget yderligere justeringer af råstofgrave- og interesseområder.

7. FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER

Forebyggende foranstaltninger i forbindelse med råstofgravning foretages ved, at Region Midtjylland stiller vilkår for gravedybde, sikkerhedsvolde, brændstofoplag, støj, vibrationer, støv mv. i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse.

Forurening af grundvands- og drikkevandsressourcen kan forebygges ved restriktioner på pesticid- og gødningsforbrug i de efterbehandlede graveområder.

Påvirkning af ukendte fortidsminder i områder, der vurderes at kunne indeholde væsentlige arkæologiske fund kan forebygges ved, at der som udgangspunkt foretages en arkæologisk forundersøgelse, forud for råstofindvinding.

I forhold til begrænsning af CO₂-udledning og klimapåvirkning forebygges lange transportafstande mellem råstofgraveområder og potentielle modtagere ved at udlægge råstofgraveområder fordelt ud over hele regionen. Derudover kan CO₂-udledning begrænses ved anvendelse af el-drevent maskinel.

I udlægget af de nye eller udvidede råstofgraveområder i forbindelse med udarbejdelsen af Forslag til Råstofplan 2020 er en del potentielle råstofgraveområder helt eller delvist fravalgt, bl.a. for at forebygge væsentlige miljøpåvirkninger. Disse er nærmere beskrevet i skemaerne, der ses i bilag 2 og 3 og på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

Såfremt der i forbindelse med miljøvurderingen af de enkelte nye eller udvidede råstofgraveområder er konstateret væsentlige miljøpåvirkninger, er det vurderet, om konkrete foranstaltninger kan forebygge, afværge eller afbøde påvirkningen. Vurderingen er dog foretaget på overordnet niveau og ud fra erfaring med lignende påvirkninger og afværgeforanstaltninger fra eksisterende råstofgraveområder, idet grave- og efterbehandlingsplaner endnu ikke foreligger.

I sagsbehandlingen af en ansøgning om konkret gravetilladelse inden for et råstofgraveområde kan regionen fastsætte de nærmere forebyggende foranstaltninger som vilkår. Dette kan f.eks. omfatte afværge af støjpåvirkning ved hjælp af støjvolde omkring råstofgraven, støjvolde omkring knusningsanlæg internt i råstofgraven, afværge af støvpåvirkning ved vanding, hastighedsbegrænsning på interne køreveje, asfaltering, fejning, overdækning af lad eller lignende. Hindring af dyrelivets spredningsmuligheder i økologiske forbindelser kan ligeledes forebygges ved f.eks. at faseopdele indvindingen i graveområdet, hvilket også kan indgå som vilkår.

8. KUMULATIVE EFFEKTER

Kumulative effekter opstår, når flere forskellige planer og projekter tilsammen giver en større miljøpåvirkning end enkeltvis. Råstofgravning medfører generelt væsentlig miljøpåvirkning som følge af især trafik, støj og inddragelse af større arealer. Andre planer og projekter, der sammen med råstofgravning giver kumulative effekter, er derfor typisk anlæg eller virksomheder, der medfører trafik (især tung trafik), støj, og som er arealkrævende.

I vurderingen af kumulative effekter indgår både eksisterende og planlagte arealanvendelser som f.eks. virksomheder, byudviklingsområder, tekniske anlæg mv.

Overordnet set medfører udlæg af et nyt råstofgraveområde en forøget støj-, støv- og trafikpåvirkning. I områder, hvor der i forvejen er sådanne gener, f.eks. i form af tung lastbiltransport gennem mindre bysamfund, kan dette samlet set medføre større gener for befolkningen.

I planlægningen af de nye råstofgraveområder har regionen afvejet trafik-, støj-, og støvgenerne over for anvendelsen af råstofressourcen. Regionen har for hvert enkelt råstofgraveområde vurderet, om gener ved trafik, støj og støv i rimelig grad vil kunne afbødes ved vilkårs-stillelse i medfør af råstofloven, eller ved kommunernes trafikregulering i øvrigt.

Hvor eksisterende råstofgraveområder er foreslået udvidet, er udvidelsen ikke nødvendigvis ensbetydende med en forøget råstofindvinding, men ofte en fortsættelse af områdets graveaktivitet, idet færdiggravede områder efterbehandles, og nye områder åbnes i takt hermed. Lokalbefolkningen vil ved en udvidelse af et eksisterende graveområde derfor ikke nødvendigvis opleve forøget trafikmængde. Udvidelsen kan dog betyde, at der indvindes råstoffer over en længere periode.

Enkelte råstofgraveområder, der er foreslået i idé- og debatfasen, er udtaget af Råstofplan 2020 pga. af kumulation mellem flere mindre miljøpåvirkninger. Disse påvirkninger er ikke væsentlige enkeltvis, men samlet set - kumulativt - er de så væsentlige, at regionen har valgt at området ikke medtages i Forslag til Råstofplan 2020.

I miljøvurderingen af de enkelte råstofgraveområder, der indgår i Forslag til Råstofplan 2020, er kumulative effekter vurderet under de forskellige miljøtemaer. Der er konstateret kumulative effekter som følge af især følgende forhold:

- Andre aktive eller planlagte råstofgraveområder i nærområdet,
- Andre transporttunge virksomheder i nærområdet (biogasanlæg, vognmandsvirksomheder, affaldscenter mv.),
- Grundvandssænkning, f.eks. som følge af flere råstofgraveområder tæt på hinanden, kan både hver især og kumuleret påvirke våde naturtyper (moser, vandløb, enge) og visse habitatnaturtyper i Natura 2000-områder.

De kumulative effekter er på planniveau kun mulige at vurdere overordnet, idet hverken tidspunktet for råstofgravningen eller de konkrete grave- og efterbehandlingsplaner kendes endnu. Når der foreligger en konkret ansøgning om gravetilladelse, vurderer regionen de kumulative effekter på ansøgningstidspunktet og i forhold til de planer og projekter, herunder anlæg og virksomheder, som til den tid findes i området.

9. ALTERNATIVER, HERUNDER REFERENCESCENARIET

REFERENCESCENARIET

Referencescenariet (tidligere kaldet 0-alternativet) er den situation, hvor revisionen af Råstofplan 2016 ikke gennemføres, og Råstofplan 2020 ikke vedtages. Det vil betyde, at Råstofplan 2016 videreføres uændret. Dette er i praksis ikke et reelt alternativ, da råstofplanlægning er et krav ifølge råstoflovens § 5a. Revision af råstofplanlægningen hvert 4. år er et krav ifølge råstoflovens § 6a.

Fastholdelse af referencescenariet ville i givet fald betyde, at regionen ikke kunne tage råstofgraveområder henholdsvis ind og ud af råstofplanlægningen. Der vil dermed ikke kunne ske en justering i forhold til nye oplysninger om råstofressourcen, miljømæssige forhold mm.

I Forslag til Råstofplan 2020 tages en række råstofgraveområder ud af råstofplanen set i forhold til Råstofplan 2016. Dette sker som følge af den samlede afvejning efter råstoflovens § 3. Begrundelsen kan f.eks. være forventet lav råstofkvalitet, miljøkonflikter eller at behovet for ressourcer til kommende planperiode vurderes at være opfyldt i det pågældende område. Fastholdelse af referencescenariet vil i givet fald medføre, at disse råstofgraveområder fastholdes og potentielt kan udnyttes via en gravetilladelse.

Referencescenariet spiller en større rolle i vurderingen af udlægningen af det enkelte råstofgraveområde, da generne ét sted kan være så store, at de overskygger f.eks. miljøpåvirkningerne ved en længere transport fra andre områder. Denne afvejning indgår i regionens udpegning af de råstofgraveområder, der er omfattet af Forslag til Råstofplan 2020.

ALTERNATIVER

Der er i miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020 ikke vurderet på andre alternativer end hovedforslaget, som består af den lovpligtige revision af råstofplanen. Referencescenariet indgår ligeledes, som foreskrevet i miljøvurderingsloven. Råstoffer er ikke en fornybar ressource, og der arbejdes løbende på at nedbringe forbruget, bl.a. ved genanvendelse og anvendelse af alternative materialer.

Alternativer til råstofanvendelse kan f.eks. omfatte:

- Anvendelse af alternative materialer,
- Øget genbrug af bygge- og anlægsmaterialer,
- Reduktion af behovet ved reduktion i bygge- og anlægsprojekter,

Anvendelsen af alternative materialer kan f.eks. være anvendelse af overskudsjord til indbygning i vejdæmnings mv, såfremt jorden opfylder de tekniske forudsætninger, samt anvendelse af fornybare materialer så som træ som byggemateriale.

Genanvendelsen af bygge- og anlægsmaterialer er i forvejen meget høj i Danmark, ca. 90 %. Der forventes derfor ikke at være potentiale for, at en forøgelse af genanvendelsen væsentligt kan påvirke råstofforbruget.

Behovet for råstoffer i bygge- og anlægsprojekter er i høj grad styret af markedskræfterne og konjunktoren i samfundet i øvrigt, samt tilgængeligheden, kvaliteten og prisen på alternative materialer.

Ingen af disse er alternativer, der kan reguleres gennem råstofplanlægningen, og de indgår derfor ikke som alternativer i miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020.

Som et alternativ til råstofindvinding på land er der desuden mulighed for at anvende råstoffer indvundet på søterritoriet. Der er også, som alternativ til forbrug af råstoffer indvundet i Danmark, mulighed for import af råstoffer fra udlandet. Sidstnævnte mulighed regnes dog ikke for bæredygtig på grund af lange transportafstande mv. og medfører også miljømæssig belastning i udlandet.

Region Midtjylland arbejder gennem deltagelse i partnerskaber for, at de rette råstofkvaliteter anvendes i de rigtige projekter, så der f.eks. ikke fyldes høj kvalitetsmaterialer i vej-kasser til cykelstier mv. Ved øget fokus på mere målrettet råstofanvendelse arbejdes hen imod en højere grad af økonomisering med råstofferne.

10. OVERVÅGNING

Ifølge miljøvurderingsloven skal der i miljørapporterne for de foreslåede graveområder beskrives, hvordan Region Midtjylland vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen. Ved fastlæggelse af overvågning er der taget udgangspunkt i, at den så vidt muligt skal baseres på den eksisterende overvågning af miljøforholdene i kommunen, og at planens miljøpåvirkninger i stort omfang afhænger af, hvordan retningslinjer og arealudlæg implementeres i den efterfølgende lokalplanlægning.

Udlæg af de foreslåede råstofgraveområder vil ikke i sig selv bevirke positive eller negative ændringer i miljøtilstanden for områderne. Det sker først, efter der er meddelt en råstofgravetilladelse, og ansøger har påbegyndt aktiviteterne. Regionen vurderer, at der ikke er behov for særlig overvågning af planens miljøpåvirkninger, idet kommunens eksisterende overvågning af miljøforhold sammen med regionens tilsyn i forbindelse med en eventuel senere råstofgravetilladelse vurderes at være tilstrækkelig.

Det er Region Midtjylland, der har tilsynet med selve råstofindvindingen. I henhold til råstoflovens § 31 påser regionsrådet, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes. Kommunerne har tilsynet med beskyttet natur, samt planter og dyreliv. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

I henhold til § 32 i råstofloven har regionsrådet eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme og lokaliteter for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af denne lov, herunder for at foretage undersøgelser af betydning for lovens formål.

I henhold til § 33 i råstofloven påhviler det den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom eller indvindingsmateriel at berigtige et ulovligt forhold. Tilsynsmyndigheden kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. I de nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. Dette kan ske ved meddelelse af et påbud eller et forbud. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden blandt andet:

- 1) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
- 2) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet,
- 3) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet.

I råstofgravetilladelser stiller ansøger bankgaranti el. lign. som sikkerhed for, at vilkår overholdes, og der sker efterbehandling af arealet efter ophør af råstofindvinding. Vilkår for efterbehandling tinglyses på ejendommen(e), således at forpligtigelserne også påhviler eventuelle fremtidige ejere af de pågældende ejendomme.

11. EVENTUELLE MANGLER

Råstofplan 2020 indeholder overordnede retningslinjer for administrationen af de råstofgraveområder, der er omfattet af planen. Miljørapporterne for de nye eller udvidede råstofgraveområder samt de eksisterende råstofgrave- og interesseområder, der videreføres fra Råstofplan 2016, er udarbejdet på baggrund af den eksisterende, tilgængelige viden om råstofgrave- og råstofinteresseområdernes plan-, natur- og miljømæssige status.

Den eksisterende viden vurderes tilstrækkelig i forhold til vurderingen af råstofplanens væsentlige påvirkning af miljøet. Når Region Midtjylland skal behandle en eventuel ansøgning om gravetilladelse inden for et af råstofplanens råstofgraveområder, foretages en supplerende og mere detaljeret vurdering i forhold til den viden, der foreligger på ansøgningstidspunktet, samt i forhold til de konkrete grave- og efterbehandlingsplaner.

Der er ikke konstateret væsentlige mangler i forbindelse med miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020.

• Tidligere molersgrav på Fur – rå skræntprofiler gavner naturen. Foto ©Helene D. Clausen

12. KONKLUSION

Råstoflovens formål er bl.a. at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn. Regionen har med udgangspunkt i afvejningen vurderet, hvorvidt det konkrete forslag helt eller delvist skal udlægges til råstofgraveområde eller råstofinteresseområde i Forslag til Råstofplan 2020.

Forslag til Råstofplan 2020 omfatter i alt 31 nye eller udvidede råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Disse består af 25 råstofgraveområder, fordelt på 7 nye og 18 udvidede råstofgraveområder. Der er desuden udlagt 6 nye råstofinteresseområder, alle beliggende på Fur.

For alle disse områder er der udarbejdet miljørapport. Enkelte miljørapporter dækker flere råstofgraveområder eller råstofinteresseområder, og der er således udarbejdet i alt 25 miljørapporter.

Det er i miljørapporterne for alle de nye eller udvidede råstofgraveområder og råstofinteresseområder vurderet, at der ikke er væsentlige interessekonflikter inden for områderne, der ikke kan forebygges eller afbødes ved Region Midtjyllands sagsbehandling og vilkårsstilling.

En række af de foreslåede nye eller udvidede råstofgraveområder og råstofinteresseområder er ikke medtaget i Forslag til Råstofplan 2020, eller er kun delvis medtaget. Årsagen hertil fremgår af skemaerne vedlagt som bilag 1 og 2.

Region Midtjylland arbejder generelt med FN's 17 Verdensmål, herunder begrænsning af klimabelastningen som følge af råstofindvinding samt styrkelse af biodiversiteten. CO₂-udledning vurderes her at være væsentligste klimapåvirkning og søges begrænset ved at sikre udlæg af råstofgraveområder spredt ud over hele regionen, så transportbehovet reduceres. Derudover kan udledningen reduceres ved anvendelse af el-drevent maskinel. Desuden har Region Midtjylland stor fokus på mulighederne for at øge biodiversiteten ved at sikre hensynet til naturen i efterbehandlingsplanerne.

Som følge af Miljøstyrelsens revision af Natura 2000-områdernes afgrænsning og udpegningsgrundlag i 2018 er der foretaget en opdatering af Natura 2000-vurderingen for de eksisterende råstofgraveområder, hvor der er taget højde for ændringerne. For et enkelt af de eksisterende råstofgraveområder – Rom i Lemvig Kommune – var det nødvendigt at vurdere råstofgraveområdet i forhold til det nye udpegningsgrundlag. For de øvrige eksisterende råstofgrave- og interesseområder vurderes ændringerne i Natura 2000-områderne ikke at have betydning for udnyttelsen af råstofgraveområdet.

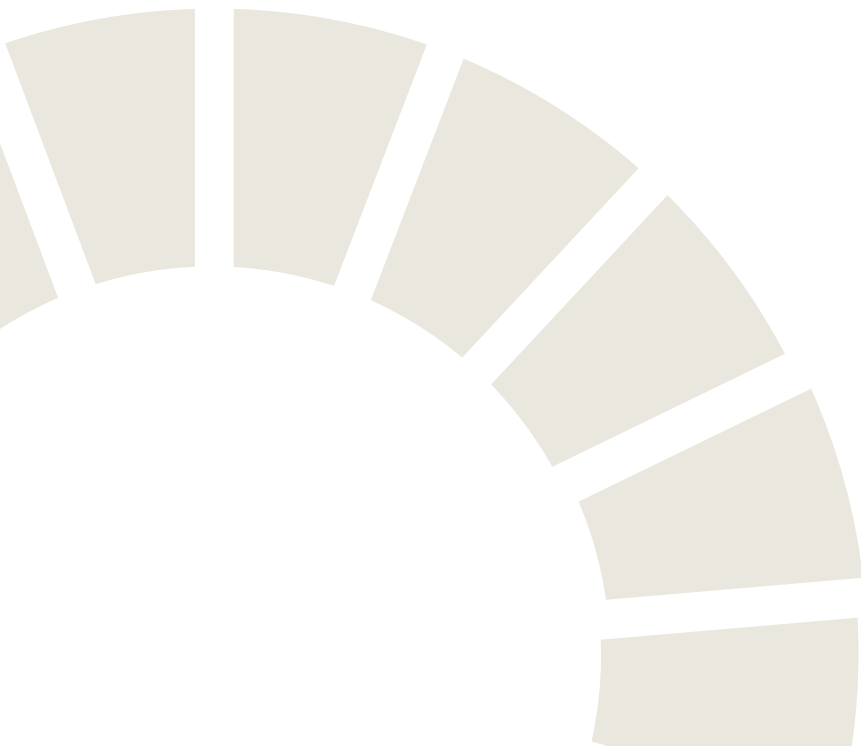
De nye eller udvidede råstofgraveområder er vurderet i forhold til mulig påvirkning af Natura 2000-områder, og der er overordnet set ikke konstateret konflikt med disse områder. Påvirkningen skal dog vurderes igen i forbindelse med en konkret ansøgning om gravetilladelse, hvor vurdering af de strengt beskyttede arter (bilag IV-arter) jf. habitatdirektivet også skal foretages.

Der er ikke vurderet konflikt med de relevante EU-direktiver, herunder habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet og vandrammedirektivet i forhold til Forslag til Råstofplan 2020. Forholdet til disse direktiver skal dog vurderes igen i forbindelse med en konkret ansøgning om gravetilladelse inden for de udlagte råstofgraveområder, hvor der sker en vurdering af den konkrete grave- og efterbehandlingsplan. Vurderingen vil ske på grundlag af områdets indhold af arter og naturtyper på ansøgningstidspunktet, samt på grundlag af vandområdernes tilstand og målsætninger.

BILAG 1.

TABEL MED FORESLÅEDE RÅSTOFGRAVEOMRÅDER OG RÅSTOFINTERESSEOMRÅDER, DER HELT ELLER DELVIST ER MEDTAGET I RÅSTOFPLAN 2020.

Områder med tilhørende nummer er indgået som høringsbidrag i idé- og debatfasen. Nummeret i tabellen refererer til høringsbidragets nummer i hvidbogen, hvortil der henvises for uddybning. Områder uden nummer er foreslået af Region Midtjylland og indgår derfor ikke i hvidbogen. Hvidbog og miljørapporter kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

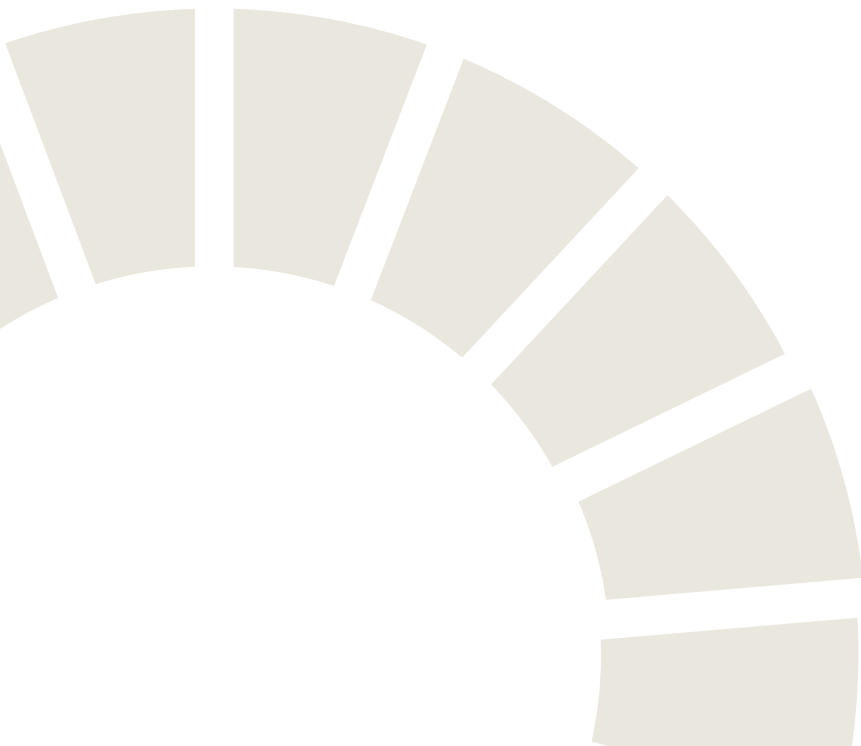
Kommune	Områdenavn og nr.	Områdetype	Råstoftype	Antal ha foreslået	Antal ha medtaget	Bemærkninger
Hedensted	Kragelund 2251	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	88	59	Medtages delvist, da der dermed vurderes at være ressourcer nok i området
Herning	Arnborg Øst Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	90	72	Medtages delvist
	Addit Syd 2317	Råstofgraveområde	Kvartssand	53	48	Medtages delvist. Justeret pga. fortidsminde
Horsens	Grædstrup Syd 2254	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	17	15	Medtages delvist
	Nim SV Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	67	48	Medtages delvist. Afgrænsningen er justeret i forhold til en mose samt bebyggelse.
Ikast-Brande	Hjælland SV Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	39	12	Medtages delvist
	Tulstrup Øst 2230	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	28	28	Medtages som foreslået. Mindre justering i den sydlige del mod jernbanen
Lemvig	Rom Syd 2296	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	64	61	Medtages delvist. Mindre justering af afgrænsningen.
Randers	Læsten 2148	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	28	28	Mindre justering af afgrænsningen
Samsø	Nordby NV 2237	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	27	7	Nordby NV medtages delvist. Råstofkvaliteten er ukendt i den østlige del.
	Trekanten Øst 2267	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	11	11	Medtages som foreslået
Silkeborg	Ans Syd og Ans NV 2293	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	21	13	Medtages delvist, idet Ans Syd medtages, mens Ans NV ikke medtages, bl.a. på grund af nærhed til Ans By
	Asklev SØ 2223	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	2	2	Medtages som foreslået.
	Asklev Vest Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	11	11	Medtages som foreslået
	Asklev Øst 2168	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	29	21	Medtages delvist
	Tandskov Vest 2244	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	7	6	Medtages delvist. Arealet med gårdanlægget Tandskovgård medtages ikke

Kommune	Områdenavn og nr.	Områdetype	Råstoftype	Antal ha foreslået	Antal ha medtaget	Bemærkninger
Skanderborg	Stjær Øst Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	25	24	Medtages delvist
	26d Nord 2155	Råstofinteresseområde	Moler	10	5	Medtages delvist, men som råstofinteresseområde
	Anshede Syd 2154	Råstofgraveområde	Moler	8	8	Medtages som foreslået
Skive	Elvergaard Nord 2115	Råstofgraveområde	Moler	19	3	Medtages delvist pga. gravhøje og natur, samt at der er ressourcer nok. Kun en mindre del medtages
	Elvergaard Øst 2116	Råstofinteresseområde	Moler	1	1	Medtages delvist, men som råstofinteresseområde
	Hestegaarden Nord 2117	Råstofinteresseområde	Moler	7	7	Medtages som foreslået, men som råstofinteresseområde
	Koldinghus 2100	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	10	6	Medtages delvist. Den nordlige del medtages ikke.
	Saugstrup 2266	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	20	15	Medtages delvist. Området er reduceret, idet der dermed er ressourcer nok til planperioden
	Vimol Nord 2157	Råstofinteresseområde	Moler	13	8	Medtages delvist, men som råstofinteresseområde. En del medtages ikke pga. fredning og strandbeskyttelse
	Vimol Øst 2158	Råstofinteresseområde	Moler	6	6	Medtages som foreslået, men som råstofinteresseområde
	Vimol Syd 2166	Råstofinteresseområde	Moler	4	4	Medtages som foreslået, men som råstofinteresseområde
	Tirstrup Øst 2142	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	8	8	Medtages som foreslået
Syddjurs	Rosmus SV 2134	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	28	17	Medtages delvist. Der vurderes med det reducerede område at være ressourcer nok til planperioden
Viborg	Nederhede Øst 2118	Råstofgraveområde	Ler	19	19	Medtages som foreslået
Aarhus	Spørring SV Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	84	77	Medtages delvist. Reduceret i forhold til E45

BILAG 2.

TABEL MED FORESLÅEDE RÅSTOFGRAVEOMRÅDER OG RÅSTOFINTERESSEOMRÅDER, DER IKKE ER MEDTAGET I RÅSTOFPLAN 2020.

Områder med tilhørende nummer er indgået som høringsbidrag i idé- og debatfasen. Nummeret i tabellen refererer til høringsbidragets nummer i hvidbogen, hvortil der henvises for uddybning. Områder uden nummer er foreslået af Region Midtjylland og indgår derfor ikke i hvidbogen. For enkelte af de fravalgte områder indgår miljøvurderingen i afvejningen, og der foreligger en miljørapport, som nævnt i tabellen. Hvidbog og miljørapporter kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Hedensted	Hedelundvej 2249	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofkvaliteten er ukendt.
	Hostrupvej 2187	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af naturinteresser. Adgangsforholdene er dårlige.
	Røde Mølle 2300	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur- og landskabsinteresser.
	Uldum 2252	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser. Undersøgelser tyder på dårlig råstofkvalitet.
Herning	Kølkær 2242	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af naturinteresser. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
Holstebro	Krogager 2256	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
Horsens	Grædstrup Vest 2253	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser.
	Løvet Skov 2228	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser og grænser op til Natura 2000. Råstofforekomsten er ikke dokumenteret.
	Underup 2250	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser. Området er i Råstofplan 2016 udlagt som råstofinteresseområde og fastholdes uændret.
Ikast-Brande	Boest 2170	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
	Skygge Plantage Syd 2233	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Skygge Plantage SV 2222	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og landskabsinteresser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
Norddjurs	Glesborg Nord 2298	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur-, landskabs- og kulturhistoriske interesser.
	Glesborg Vest 2294	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofforekomsten er ikke dokumenteret.
	Kirial Øst Regionens forslag	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Skiffard Øst Regionens forslag	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Randers	Assentoft-Romalt 2288	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Haslund 2297	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
Ringkøbing-Skjern	Kassentoft Regionens forslag	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
Samsø	Møllevej 2237	Sand, grus, sten	Ansøgningen ved Møllevej er frafaldet. Se miljørapport.
Silkeborg	Ans NV 2293	Sand, grus, sten	Området ligger tæt på Ans By. Med de øvrige udlæg ved Ans vurderes der at være ressourcer nok i området.
	Ans Vest Regionens forslag	Sand, grus, sten	Med de øvrige udlæg ved Ans vurderes der at være ressourcer nok i området. Eksisterende jordtip i området vurderes at forhindre udnyttelse af råstofressourcen.
	Fogstrup 2290	Sand, grus, sten	Området er omfattet af landskabs- og naturinteresser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Hjælland NØ 2301	Sand, grus, sten	Området ligger tæt på beskyttede vådområder. Der er ressourcer nok i området til planperioden. Der foretages en mindre, teknisk tilpasning til matrikelskel af det eksisterende råstofgraveområdes afgrænsning mod nordvest.
	Løve 2095	Sand, grus, sten	Forslaget er trukket tilbage på baggrund af nærmere råstofundersøgelser.
	Asklev Nord 2168	Sand, grus, sten	Der er med de øvrige udlæg ved Asklev ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
Skanderborg	Asklev Syd 2223	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske og naturmæssige interesser (gravhøj og hede). Der er med de øvrige udlæg ved Asklev ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
	Kalbygård Nord 2072	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og landskabsmæssige interesser. I forhold til indgrebet i landskabet og naturen vurderes ressourcen at være begrænset. Se miljørapport.
	Veng 2025	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur-, landskabs- og kulturhistoriske interesser, herunder bilag IV-arter. Adgangsforholdene er dårlige.

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Skive	Junget 2255	Moler	Området er omfattet af natur- og landskabsinteresser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	26d Syd 2156	Moler	Området er omfattet af kulturhistoriske interesse (gravhøje). Der er ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
	Stensbjergvej 2091	Sand, grus, sten	Området er omfattet af naturinteresser. Forekomsten er ikke dokumenteret. Der er desuden ressourcer nok i området til planperioden.
	Direktørgrav Nord 2114	Moler	Råstofkvaliteten er ikke tilstrækkeligt dokumenteret. Der er ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
	Ounild 2112	Moler	Råstofkvaliteten er ikke tilstrækkeligt dokumenteret. Der er ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport
Syddjurs	Skiffard SØ 2189	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fiskergårdevej 2299	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fuglslev 2273	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser og ligger tæt på et sommerhusområde. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Rosmus NV 2302	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Viborg	Dollerup 2104	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fallesgårde 2087	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fallesgårde Nord 2148	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fallesgårde Vest 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Romlund Nord 2261	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sdr. Rind 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup NØ 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup Plantage 2261	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup Syd 2148	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Skelhøje Midt 2087	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Stanghede Nord 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Stanghede Syd 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Tårupgårdvej 2107	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.

NOTAT VEDR. JUSTERING AF NATURA 2000-OMRÅDER.

GENNEMGANG AF RÅSTOFGRAVE- OG INTERESSEOMRÅDER I FORHOLD TIL OPDATEREDE NATURA 2000-OMRÅDER

Miljøstyrelsen har på baggrund af den politiske aftale om Naturpakken fra 2016 revideret afgrænsningen og udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne i Danmark. Justeringen trådte i kraft 1. november 2018 og indgår i den gældende habitatbekendtgørelse. Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt en basisanalyse, der begrundet udpegningen, og heller ikke data om arts- eller naturtypeforekomster for de nyudpegede Natura 2000-områder. Vurderingen af områderne er foretaget på de foreliggende tilgængelige data, der kan indhentes fra Danmarks Miljøportal, fugleognatur.dk og DOFbasen, samt flere årgange af ortofoto og skråfoto.

I forbindelse med miljøvurdering af Råstofplan 2020 er de nyudlagte råstofgrave- og interesseområder screenet i forhold til de justerede Natura 2000-områder, dvs. udelukkende de nye arealer, der er kommet til. Der er ikke foretaget vurdering af påvirkning af de allerede eksisterende Natura 2000-områder, da denne forudsættes foretaget i forbindelse med vedtagelse af Råstofplan 2016.

Områderne er indledningsvist screenet ud ved en afstand på 1000 m mellem råstofinteresse- eller råstofgraveområder og justeringer i Natura 2000-områder, og råstofinteresse- og graveområder inden for de 1000 m er vurderet nærmere for potentiel påvirkning. Efterfølgende er råstofinteresse- og graveområderne også screenet for potentielle påvirkninger udover de 1000 m, f.eks. ved hydrologiske påvirkninger.

Resultaterne af screeningen kan ses i »Tabel 2« sidst i notatet. De viste områder ligger inden for 1000 m fra et af de justerede Natura 2000-områder. Områder, der ligger længere væk end de 1000 m, er også medtaget i tabellen, hvis der er konstateret potentiel påvirkning.

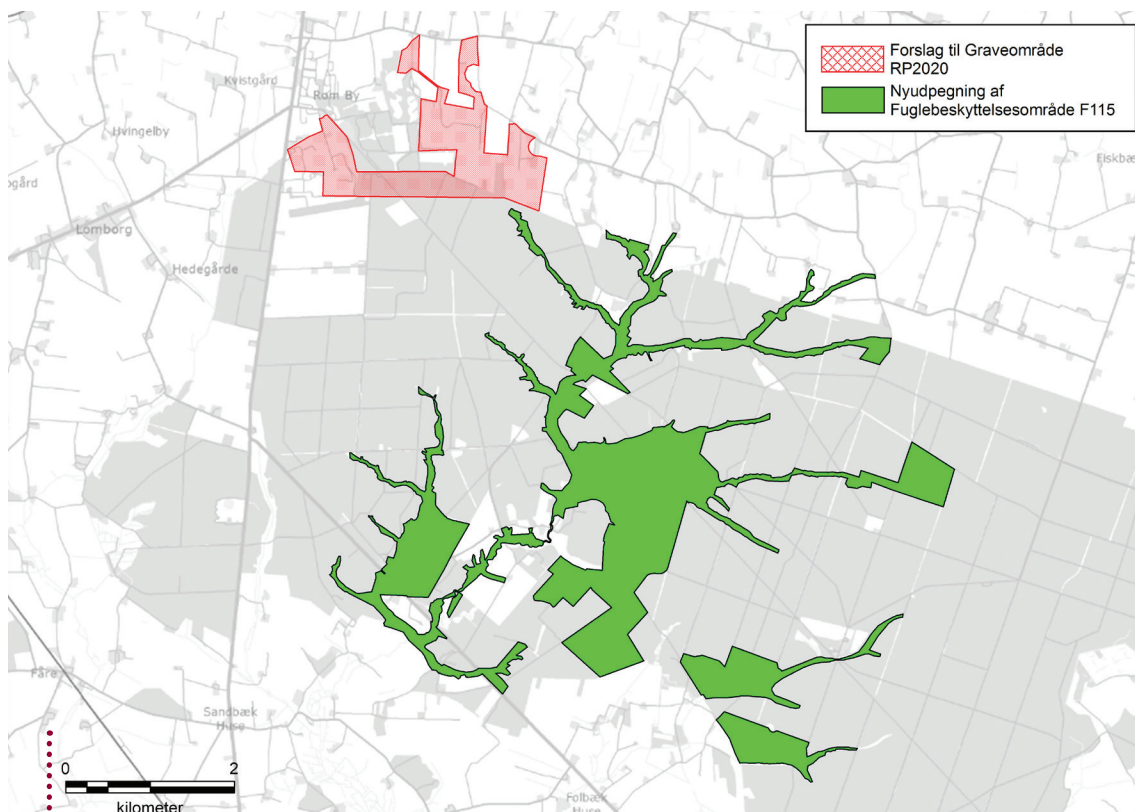
For de råstofinteresse- og råstofgraveområder, hvor der er identificeret en ændring i Natura 2000-området, er udpegningsgrundlaget og de faktiske forhold vurderet for, om der kan opstå påvirkninger som følge af råstofindvinding i det aktuelle råstofinteresse- eller graveområde.

Screeningen har resulteret i, at der er identificeret ét justeret Natura 2000-område, hvor justeringen potentielt har en indvirkning på Natura 2000-vurderingen for et nærliggende råstofgraveområde.

RÅSTOFGRAVEOMRÅDE 103 ROM I LEMVIG KOMMUNE

Der er registreret nyt fuglebeskyttelsesområde i Klosterhede Plantage. Det nye fuglebeskyttelsesområde, der benævnes F115 "Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage", ligger for en stor del med samme afgrænsning som habitatområde H224 "Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage". Der er ca. 100 m mellem det nye fuglebeskyttelsesområde og råstofgraveområde 103 Rom. Natura 2000-områdets udbredelse i forhold til råstofgraveområdet kan ses på Figur 1. Udpegningsgrundlaget for det nye fuglebeskyttelsesområde fremgår af Tabel 1. De enkelte arter på udpegningsgrundlaget gennemgås nedenfor.

Potentiel påvirkning af fugle i fuglebeskyttelsesområdet kan ske ved forstyrrelse gennem væsentlig forøget arbejdskørsel, støj og støv i det sydøstligste af graveområdet. Påvirkningen kan forekomme, såfremt der er yngleforekomster af forstyrrelsesfølsomme fuglearter i den del af fuglebeskyttelsesområdet, der ligger nærmest graveområdet. Påvirkningen skal således ske over en afstand på minimum 100 m.

Figur 1. Udbredelse af det ny-udpegede fuglebeskyttelsesområde F115 og råstofgraveområdet 103 Rom.
Afstanden mellem F115 og råstofgraveområdet 103 Rom er ca. 100 m.

Udpegningsgrundlag F115	
Fiskeørn	Stor hornugle
Natravn	Trane
Rødrygget tornskade	

· · · · · Tabel 1. Udpegningsgrundlag for det ny-udpegede Fuglebeskyttelsesområde F115.

FISKEØRN

Fiskeørn forekommer meget sjældent som ynglefugl i Danmark. I 2019 var der således kun kendskab til 6 ynglepar i Danmark. Den yngler i store træer, hvor der er gode indflyvningsforhold og udsigt. Yngleområderne er gerne i større fredfyldte skove uden færdsel og menneskelig forstyrrelse, da fiskeørnen er meget følsom overfor forstyrrelser. Fiskeørnen yngler i Klosterheden Plantage.

Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde vurderes, på foreliggende grundlag, ikke umiddelbart at være egnet som ynglelokalitet for fiskeørn, da området nærmest råstofgraveområdet vurderes at bestå af ens-aldrende træer præget af plantagedrift og med nogen færdsel, eftersom der er afmærkede vandrestier. Da de lokale forhold og fiskeørnens forekomst kan ændre sig med tiden, bør en potentiel påvirkning af fiskeørn vurderes nærmere i forbindelse med ansøgning om gravetilladelse for den del af råstofgraveområdet, der ligger nærmest fuglebeskyttelsesområdet.

NATRAVN

Natravn yngler ofte i relativt åbne fyrreskove på sandbund. Arten har tidligere været vidt udbredt i Danmark, men er gennem 1900-tallet forsvundet fra Fyn og store dele af Øst- og Sønderjylland. Den forekommer i dag især i Nord- og Vestjylland, med Thy som kerneområde. I det øvrige land findes kun få og spredte ynglepar.

Natravn forekommer ynglende i fuglebeskyttelsesområdet. Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde vurderes umiddelbart at være egnet som raste- og ynglelokalitet for natravn. Arten vurderes ikke at være særligt forstyrrelsesfølsom for påvirkninger fra det udpegede råstofgraveområde. Natravn vurderes ikke at blive påvirket ved udlæg til råstofgraveområde.

RØDRYGGET TORNSKADE

Rødrygget tornskade lever i åbne områder med enkeltstående buske og træer, som f.eks. overdrev, heder og større skovlysninger. Rødrygget tornskade er relativt almindelig i Danmark, og der var estimeret 1.500 ynglepar i 2011. Rødrygget tornskade er kendt fra fuglebeskyttelsesområdet. Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde kan potentielt være egnet som raste- ynglelokalitet for rødrygget tornskade. Den vurderes ikke at være særligt forstyrrelsesfølsom og der er ikke identificeret potentielle påvirkninger af arten fra råstofgraveområdet. Rødrygget tornskade vurderes ikke at blive påvirket ved udlæg til råstofgraveområde.

STOR HORNUGLE

Stor hornugle yngler blandt andet i større skove og på skrænter i grusgrave, hvor den yngler direkte på jorden. Den er relativ sjælden og der blev estimeret at være 70 ynglepar i 2013. Stor hornugle er kendt fra fuglebeskyttelsesområdet. En eventuel forekomst af stor hornugle i fuglebeskyttelsesområdet nær råstofgraveområdet vurderes ikke at være udpræget følsom overfor forstyrrelser fra aktiviteter i råstofgraveområdet. Stor hornugle vurderes ikke at blive påvirket ved udlæg til råstofgraveområde.

TRANE

Trane er en fugl, der i disse år er i fremgang i Danmark og i dag er oppe på ca. 80 ynglepar spredt ud i hele landet. Den yngler gerne i skovmoser og hedemoser med begrænset menneskelig aktivitet. Tranen er relativt forstyrrelsesfølsom og kan påvirkes negativt af f.eks. øget færdsel ved yngleområderne.

Tranen er kendt ynglende fra fuglebeskyttelsesområdet. Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde kan potentielt være egnet som ynglelokalitet for trane, vurderet på det foreliggende vidensniveau. I forbindelse med en råstofgravetilladelse for den del af råstofgraveområdet, der ligger nærmest fuglebeskyttelsesområdet, bør forekomsten af trane afklares og områdets kvalitet som yngleområde for trane vurderes nærmere. Der vurderes umiddelbart ikke at være risiko for, at der sker en påvirkning af arten ved aktivitet i råstofgraveområdet, men dette bør afklares nærmere i forbindelse med en eventuel gravetilladelse.

OPSAMLING

Af arterne på udpegningsgrundlaget er fiskeørn og trane begge forstyrrelsesfølsomme i yngletiden, hvorfor der potentielt kan ske påvirkning af de to arter, hvis der forekommer yngleområder tæt på råstofgraveområdet. En påvirkning vurderes forholdsvis usandsynlig men bør afklares nærmere under de konkrete forhold, der gør sig gældende ved tidspunktet for en eventuel ansøgning om gravetilladelse.

De tilbageværende tre fuglearter på udpegningsgrundlaget vurderes ikke at være udpræget forstyrrelsesfølsomme og vurderes derfor ikke at blive påvirket af udlægget af råstofgraveområde 103 Rom. Ved en gravetilladelse skal der dog være opmærksomhed på stor hornugles tilknytning til graveområder og tages hensyn til denne.

ID	Stednavn	Type	Kommentar
2	Addit	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
14	Batum	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
20	Brunshåb	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
23	Dalgas Plantage	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
31	Folmentoft	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
47	Hammershøj Midt-Vest	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
48	Hammershøj NØ	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
49	Hammershøj Syd	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
52	Herrup V	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
54	Hersom S	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
55	Hesselbjerg	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
58	Højby Sandgrav	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
62	Isenvad	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitat- og fuglebeskyttelsesområde. På baggrund af afstanden (>1,5 km) vurderes der ikke at være risiko for påvirkning.
65	Jordbro	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
65	Jordbro	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
78	Kongensbro	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
80	Ll. Hjøllund	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitat- og fuglebeskyttelsesområde. På baggrund af afstanden (>1,5 km) vurderes der ikke at være risiko for påvirkning.
85	Lyngs	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.

89	Nederhede	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
92	Nørre Hvidbjerg	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
103	Rom	Råstofgraveområde	Potentiel påvirkning af et nyt fuglebeskyttelsesområde med forstyrrelsesfølsomme arter på udpegningsgrundlaget i nærhed af graveområdet.
119	Stauning	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
122	Stoholm	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
127	Tindbæk	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
132	Trustrup	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitatområde. På grund af afstand og områdets karakteristika vurderes risiko for påvirkning at være uvæsentlig.
137	Voervadsbro	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
159	St. Bredlund Øst	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
161	Asklev Syd	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitatområde med areal med tør hede. Der vurderes ikke at være øget risiko for påvirkning, dels på grund af afstand og naturtypen
268	Hammershøj NV	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
269	Hammershøj NM	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
270	Stoholm	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
273	Tambohuse	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
16	Lille Bredlund	Interesseområde	Kosmetisk justering af grænser.
20	Trehuse	Interesseområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra interesseområdet.
1	Ahler Gårde Plantage	Interesseområde	Kosmetisk justering af grænser.

Tabel 2 Oversigt over de råstofgrave- og interesseområder, som jf. indledende screening blev fundet relevante at vurdere nærmere på grund af nærhed til justerede Natura 2000-områder eller potentiale for f.eks. hydrologisk påvirkning. Råstofgrave- og interesseområder, der ikke fremgår af tabellen, er ikke vurderet nærmere, idet der ikke er sket ændringer i nærmeste Natura 2000-område siden Råstofplan 2016; stor afstand til de justerede områder og/eller ingen risiko for hydrologisk påvirkning mv.

Region Midtjylland
Regional Udvikling
Klima, Ressourcer og Grøn Omstilling